

Nr 62

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inrättande av statens livsmedelsverk m. m.; given Stockholms slott den 26 februari 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

INGEMUND BENGTTSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att en ny central förvaltningsmyndighet för livsmedelsfrågor, statens livsmedelsverk, inrättas den 1 januari 1972. Verket ersätter den f. n. relativt splittrade centrala organisation som handlägger frågor om livsmedelskontroll m. m. Verket skall fullgöra de arbetsuppgifter som aktualiseras av den nya livsmedelslagstiftningen.

I det nya verket kommer att ingå huvuddelen av veterinärstyrelsen, livsmedelsavdelningarna vid statens institut för folkhälsan och en mindre del av kommerskollegium. Veterinärstyrelsens byråer som handlägger frågor om hälso- och sjukvård av djur överförs till lantbruksstyrelsen och bildar där en veterinäravdelning. Lantbruksstyrelsen blir huvudman för distriktsveterinärorganisationen. Samtidigt inordnas folkhälsoinstitutets omgivningshygieniska avdelning provisoriskt i naturvårdsverket. Därmed upphör veterinärstyrelsen och folkhälsoinstitutet som självständiga myndigheter.

Livsmedelsverket föreslås få en styrelse med företrädare för konsumenter, handel, industri och jordbruksnäring. Till verket knyts ett vetenskapligt råd. Verket föreslås bestå av en livsmedelshygienavdelning, en undersökningsavdelning och en administrativ avdelning.

Livsmedelsverket kommer enligt förslaget att få 186 tjänster. Av dem utgör 152 befintliga tjänster som förs över från veterinärstyrelsen, statens institut för folkhälsan, kommerskollegium och statens jordbruksnämnd. Till livsmedelsverkets förfogande ställs 1 179 000 kr. för livsmedelsundersökningar m. m. Länsveterinärerna föreslås bli inordnade i länsstyrelserna.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 26 februari 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *inrättande av statens livsmedelsverk m. m.* och anför.

I prop. 1971: 1 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1971/72 under angivna anslagsrubriker (bil. 7 s. 67 resp. bil. 11 s. 71) beräkna följande belopp.

E 10. Statens institut för folkhälsan	11 800 000 kr.
---------------------------------------	----------------

G 1. Veterinärstyrelsen	6 350 000 kr.
-------------------------	---------------

Jag anhåller nu att få anmäla denna fråga.

Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 april 1963 tillkallades sakkunniga för att göra en allmän översyn av livsmedelsstadgan (1951: 824). De sakkunniga, som antog namnet livsmedelsstadgekommittén (LSK)¹, avlämnade i mars 1970 betänkandet (SOU 1970: 6 och 7) Ny livsmedelsstadga m. m.

LSK:s betänkande innehåller bl. a. förslag till ny livsmedelsstadga. Lagstiftningsfrågorna har jag anmält tidigare denna dag (prop. 1971: 61). Betänkandet innehåller vidare förslag till en ny central myndighet för livsmedelsfrågor, kallad livsmedelsstyrelsen, och till regional och lokal organisation av den offentliga livsmedelskontrollen.

Remissyttranden över betänkandet har avgetts av rikspolisstyrelsen, överbefälhavaren, försvarets sjukvårdsstyrelse, fortifikationsförvaltningen, försvarets materielverk, socialstyrelsen, giftnämnden, arbetsmarknadsstyrelsen, statens strålskyddsinstitut, statens bakteriologiska labora-

¹ Ledamöter professorn Arvid Wretling, ordförande, fru Ingegerd Englund, fil. dr Peter Fitger, stadsveterinären Åke Kämpe, direktörerna Carl Lindskog och Gunnar Lund, förbundssekreteraren Arne Nybom och direktören Gunnar Sandberg.

torium, statens institut för folkhälsan, statens järnvägar, sjöfartsverket, luftfartsverket, generaltullstyrelsen, riksrevisionsverket, kontrollstyrelsen, lantbruksstyrelsen, veterinärstyrelsen, fiskeristyrelsen, statens jordbruksnämnd, statens naturvårdsverk, kommerskollegium, näringsfrihetsombudsmannen, statens pris- och kartellnämnd, statens institut för konsumentfrågor, statens planverk, statens institut för hantverk och industri, statens provningsanstalt, statens handikappråd, Institutet för storhushållens rationalisering, statens växtskyddsanstalt, statens centrala frökontrollanstalt, statens maskinprovningar, Svenska kontrollanstalten för mejeriprodukter och ägg, statens lantbrukskemiska laboratorium, lantbrukshögskolan, veterinärhögskolan, statens veterinärmedicinska anstalt, statens konsumentråd, Varudeklarationsnämnden, samtliga länsstyrelser, Svenska institutet för konserveringsforskning, Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges industriförbund och Svenska arbetsgivareföreningen (gemensamt yttrande), Sveriges hantverks- och industriorganisation, dåvarande Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF) (gemensamt yttrande), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Landsorganisationen i Sverige (LO), bensinhandelsutredningen, bygglagutredningen, informationsutredningen, kommerskollegieutredningen, konsumentutredningen, reklamutredningen, tullagstiftningskommittén, utredningen om metrologiska enheter, veterinärväsendeutredningen, AB Svensk laboratorietjänst, Djupfrysningabyrån och Djupfrysningsskommittén (gemensamt yttrande), Fiskkonserverfabrikernas förening, Hushållslärarnas riksförening, Husmodersförbundet Hem och samhälle, ICA Inköpscentralernas aktiebolag, Kooperativa förbundet (KF), Köttbranschens riksförbund, Nordiska rådet's svenska delegation, Riksförbundet Gatukök & Kiosknäring, Riksförbundet för allmän hälsovård, Samarbetskommittén för hälsovårdsnämnderna i rikets större städer, Svensk industriförening, Svenska arkitekters riksförbund, Svenska fiskhandlarförbundet, Svenska företagares riksförbund, Svenska hälsovårdstjänstemannaförbundet, Svenska importföreningen för färsk frukt u. p. a., Svenska teknologföreningen, Sveriges centrala restaurangaktiebolag, Sveriges fiskares riksförbund, Svenska handelsagenters förbund, Sveriges hotell- och restaurangförbund, Sveriges hälsovårdskonsulenter's förening, Sveriges kioskägares riksförbund, Sveriges konditorförening, Sveriges läkarförbund, Sveriges tandläkarförbund och Sveriges veterinärförbund.

Remissinstanserna har bifogat yttranden, socialstyrelsen från ledamöterna av styrelsens vetenskapliga råd professorn Gunnar Laurell och docenten Björn Isaksson samt från länsläkarorganisationerna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skara-

borgs, Västmanlands, Örebro, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt från förste stadsläkarna i Stockholm och Malmö, sjöfartsverket från Sveriges fartygsbefälsförening och Sveriges redareförening, kommerskollegium från Sveriges kemiska industrikontor (Kemikontoret) och från handelskamrarna i Stockholm, Norrköping, Visby, Malmö, Göteborg, Borås, Karlstad, Örebro och Sundsvall, Samarbetskommittén för hälsovårdsnämnderna i rikets större städer från hälsovårdsnämnderna i Borås, Eskilstuna, Gävle, Göteborg, Helsingborg, Jönköping, Karlstad, Linköping, Lund, Malmö, Norrköping, Skellefteå, Solna, Stockholm, Sundsvall, Södertälje, Umeå, Uppsala, Västerås och Örebro.

Vidare har till remissvaren från vissa av länsstyrelserna fogats yttranden från bl. a. vissa hälsovårdsnämnder och vederbörande länsarkitekt, länsingenjör, länsläkare och länsveterinär.

Nuvarande förhållanden

Central organisation

Den offentliga administrationen för frågor om livsmedel är fördelad mellan ett flertal olika myndigheter. Socialstyrelsen och veterinärstyrelsen har den centrala ledningen av livsmedelskontrollen. Uppgifterna skall fördelas mellan de båda verken i enlighet med vad som stadgas i deras instruktioner. Kommerskollegium handlägger bl. a. ärenden om livsmedelstillsatser. Statens jordbruksnämnd har hand om tillsynen av bestämmelserna om sammansättning av charkuterivaror.

Veterinärstyrelsen skall enligt sin instruktion fungera som central förvaltningsmyndighet för ärenden om livsmedelskontrollen. Veterinärstyrelsen som har närmare 50 anställda svarar för ledningen av den hygieniska kontrollen av alla slags animaliska och vegetabiliska livsmedel. Övervakningen av vissa mera ekonomiskt betingade föreskrifter t. ex. om sammansättning, märkning och handel ankommer också delvis på veterinärstyrelsen. De egentliga livsmedelsfrågorna utgör drygt 60 % av veterinärstyrelsens verksamhet och handläggs till övervägande del på styrelsens hygienbyrå. Styrelsen har vidare en allmän byrå, en hälsokontrollbyrå och en administrativ byrå. Vid de två förstnämnda byråerna handläggs ärenden om hälso- och sjukvård av djur, djurskydd, lادgårdshygien m. m. Arbetet på styrelsens administrativa byrå beräknas till mer än hälften anknyta till hygienbyråns arbete. Som rådgivande organ har styrelsen ett vetenskapligt råd, vars ledamöter utses av Kungl. Maj:t. Veterinärstyrelsen är svenskt kontaktorgan till FAO:s och WHO:s gemensamma organ för utarbetande av internationella standards på livsmedelsområdet, Codex Alimentarius Commission. En tablå över organisationen för veterinärstyrelsen torde få fogas till detta protokoll som *bilaga 1*.

Socialstyrelsen skall enligt sin instruktion med uppmärksamhet följa livsmedelshygienen och därvid särskilt ha tillsyn över den medicinska kontrollen av personalen i livsmedelshanteringen samt främja den allmänna näringsstandarden och sunda kostvanor.

Kontakten mellan veterinärstyrelsen och socialstyrelsen i livsmedelshygieniska frågor upprätthålls bl. a. genom en samarbetsdelegation mellan de båda verken. I delegationens arbete deltar också statens institut för folkhälsan.

Statens institut för folkhälsan har utredande och kontrollerande uppgifter på livsmedelsområdet. Institutet skall enligt sin instruktion handlägga frågor om födoämnenas hygieniska beskaffenhet och vara centralt undersökningsorgan för livsmedelskontrollen. Institutet bedriver forskning och metodutvecklingsarbete för livsmedelsundersökningar t. ex. i fråga om främmande ämnen i livsmedel. Institutet skall också utföra systematiska undersökningar av olika i handeln förekommande livsmedels sammansättning. Anvisningar åt hälsovårdsnämnder för provtagning och undersökning av livsmedel meddelas av institutet. De här angivna arbetsuppgifterna ankommer på institutets födoämnessygieniska avdelning och dess vitaminavdelning. Dessa båda avdelningar har tillsammans 100 anställda. Vid institutet finns vidare en omgivningshygienisk avdelning samt administrativ personal. Omgivningshygieniska avdelningen bedriver forskning och undersökningsverksamhet i fråga om luft, vatten och bullerproblem m. m. Vid institutet finns sammanlagt ca 190 anställda. En tablå över organisationen för statens institut för folkhälsan torde få fogas till detta protokoll som *bilaga 2*.

Enligt 1951 års livsmedelsstadga handläggs ärenden om livsmedelstillsatser av kommerskollegium. Verket är också tillståndsmyndighet när det gäller vitaminering av livsmedel. Handläggningen i kommerskollegium av ärenden om livsmedelstillsatser skall ske i samarbete med veterinärstyrelsen, socialstyrelsen, statens institut för folkhälsan och i vissa fall statens jordbruksnämnd. I kommerskollegium är två personer sysselsatta med livsmedelsfrågor och vid statens jordbruksnämnd en person.

Inom det militära området har de här nämnda myndigheterna inga befogenheter såvitt gäller livsmedelsfrågor. Försvarets sjukvårdsstyrelse leder den hygieniska livsmedelskontrollen inom krigsmakten och försvarets materielverk har hand om den militära anskaffningen av livsmedel. Bestämmelserna om livsmedelskontroll inom krigsmakten är av begränsad natur men ansluter sig i allt väsentligt till livsmedelsstadgans föreskrifter.

Vid sidan av nu angivna myndigheter har andra organ arbetsuppgifter som direkt eller indirekt berör livsmedelsområdet, t. ex. arbetarskyddstyrelsen, generaltullstyrelsen, giftnämnden, statens bakteriologiska laboratorium, statens planverk, statens veterinärmedicinska anstalt, statens växtskyddsanstalt och veterinärhögskolan.

Regional organisation

Tillsynsorgan i livsmedelsfrågor på det regionala planet är enligt 87 § livsmedelsstadgan länsstyrelserna. I dessa frågor biträds länsstyrelserna numera främst av länsveterinärerna men delvis också av länsläkarorganisationen.

Länsveterinären har enligt veterinärinstruktionen till huvudsaklig uppgift bl. a. att inom länet hålla sig underrättad om och övervaka dels livsmedelskontrollen i den mån den centralt står under tillsyn av veterinärstyrelsen, dels förhållanden som genom smitta eller annan olägenhet av livsmedel kan påverka människors hälsa eller välbefinnande. Genom länsveterinärerna utövas i livsmedelsfrågor dessutom en inspektions- och rådgivningsverksamhet som är direkt underställd veterinärstyrelsen. De biträds i detta arbete i viss utsträckning av de till länsläkarorganisationen knutna länshälsovårdskonsulenterna.

Länsläkarorganisationens arbetsuppgifter på livsmedelsområdet har i förhållande till länsveterinärernas nu nämnda verksamhet en något annan innebörd. Enligt länsläkarinstruktionen skall inspektion verkställas av länsläkaren endast då särskilda omständigheter påkallar inspektion från organisationens sida i fråga om livsmedelshygieniska förhållanden och då i samarbete med länsveterinären.

Chefsmyndighet för länsveterinärorganisationen är veterinärstyrelsen. I varje län finns en länsveterinär. Dessutom kan i länet finnas en biträdande länsveterinär. F. n. finns dock i riket endast en biträdande länsveterinär.

Chefsmyndighet för länsläkarorganisationen är socialstyrelsen. Varje län utgör ett länsläkardistrikt. Kommun, som inte tillhör landstingskommun, ingår inte i länsläkardistrikt. Gotlands kommun ingår dock i sådant distrikt.

Chef för länsläkardistrikt är länsläkaren. Finns mer än en länsläkare, utser socialstyrelsen en av dem till chef.

I varje distrikt utgörs organisationen av länsläkare, biträdande länsläkare och länshälsovårdskonsulenter till det antal Kungl. Maj:t bestämmer. F. n. finns det 25 länsläkare, 15 biträdande länsläkare och 23 länshälsovårdskonsulenter.

De militära frågorna om livsmedel handläggs på detta plan av krigsmaktens regionala organ.

Lokal organisation

Den lokala livsmedelskontrollen utövas med stöd av livsmedelsstadgan inom varje kommun av hälsovårdsnämnden. Denna har även i övrigt att ägna uppmärksamhet och tillsyn åt allt, som kan inverka på beskaffenheten av livsmedel, som saluhålls inom kommunen.

För utövande av livsmedelskontrollen på det lokala planet har ett 30-

tal hälsovårdsnämnder i de större städerna anställt särskilda stadsveterinärer på hel- eller deltid. Sammanlagt finns ca 530 tjänster som hälsovårdsinspektör vid hälsovårdsnämnderna. Inspektörerna utbildas vid statens institut för folkhälsan. Omkring 115 av inspektörstjänsterna finns i landets tre största städer.

Enligt livsmedelsstadgan åligger det också provinsialläkare och distriktsveterinärer samt andra läkare och veterinärer i allmän tjänst att medverka i livsmedelskontrollen i enlighet med deras instruktioner. Sålunda skall t. ex. distriktsveterinär enligt allmänna veterinärinstruktionen tillse att livsmedelsstadgans bestämmelser efterlevs och i detta syfte efter anmodan av länsveterinär företa besiktning eller inspektion.

Det ankommer f. n. även på polismyndighet att biträda vid livsmedelskontrollen och att göra anmälan till vederbörande hälsovårdsnämnd då anledning till anmärkning finns. Polismyndighet skall därutöver lämna hälsovårdsnämnd erforderlig handräckning.

De militära frågorna om livsmedel handläggs på detta plan av krigsmaktens lokala organ.

Livsmedelsstadgekommitténs förslag

Central organisation

LSK anför att det är en nackdel att prövningen av livsmedelsfrågor på det centrala planet f. n. är splittrad på så många olika myndigheter. Detta medför inte sällan att en livsmedelsmyndighets prövning av olika ärenden sker utan att kontakt tas med andra organ som är berörda av samma sak. Vidare förekommer ibland osäkerhet om vilken myndighet som skall ta slutlig ställning i ett ärende. En annan nackdel med det splittrade ansvaret är att var och en inom sitt område meddelar föreskrifter eller lämnar råd och anvisningar, som berör andra myndigheters verksamhetsområden.

Den nuvarande situationen kan inte anses tillfredsställande. Splittningen skapar villrådighet hos myndigheterna, näringslivet och allmänheten om till vilken myndighet man skall vända sig, vilka regler man skall följa och hur de skall tolkas i förhållande till varandra. Uppdelningen av kontrollbefogenheterna medför onödigt dubbelarbete.

Den bästa lösningen på de här angivna problemen är enligt LSK:s uppfattning att koncentrera ledningen av den offentliga administrationen för livsmedelsfrågorna till en och samma myndighet. LSK diskuterar möjligheterna att föra över alla livsmedelsfrågor till någon av de redan fungerande huvudansvariga myndigheterna, nämligen veterinärstyrelsen, socialstyrelsen och statens institut för folkhälsan.

Veterinärstyrelsen ligger enligt LSK:s mening närmast till för utvidgade uppgifter på livsmedelsområdet. Men LSK anser att det i så fall skulle krävas ett så avsevärt tillskott av annan expertis än veterinärer

att styrelsen skulle förlora sin ursprungliga karaktär. Därtill kommer att till styrelsen hör sådana veterinärmedicinska ärenden som avser hälso- och sjukvård av levande djur och som inte kan betraktas som egentliga livsmedelsfrågor.

Vad socialstyrelsen beträffar har den genom sammanslagningen av förutvarande social- och medicinalstyrelserna fått så stor omfattning att det inte är realistiskt att verket dessutom belastas med samtliga ärenden på livsmedelsområdet.

Beträffande statens institut för folkhälsan anför LSK att institutet jämte uppgiften som undersökningsorgan för livsmedelskontrollen har betydelsefulla uppgifter i fråga om forskning och metodutveckling. Dessutom bedriver institutet olika slags utbildningsverksamhet. Med hänsyn till dessa omständigheter och till att folkhälsoinstitutet inte är avsett att vara en förvaltningsmyndighet i egentlig mening anser LSK det inte heller lämpligt att institutet får det centrala ansvaret för livsmedelskontrollen.

Då den föreslagna nya livsmedelslagstiftningen ställer stora krav på den centrala administrationen för livsmedelsfrågor har LSK kommit till den uppfattningen att det bör inrättas en särskild myndighet, kallad livsmedelsstyrelsen.

Arbetsuppgifter

Livsmedelsstyrelsens främsta uppgift blir att vara ledande, samordnande och övervakande central förvaltningsmyndighet i alla livsmedelsfrågor som är av hygienisk betydelse eller berör redlighet i handeln med livsmedel.

Grund för denna verksamhet bör enligt LSK vara den nya livsmedelsstadga med tillämpningskungörelse, som ingår i LSK:s förslag, samt alla de andra författningar, bestämmelser m. m. som hänger samman därmed. I samband härmed föreslås att livsmedelsstyrelsens arbete i första hand inriktas på hygien hos livsmedel från råvaruproduktion och import samt tillverkning, vidareberedning, förpackning, lagring, transport, saluhållande och annan hantering fram till konsumtion av livsmedlen. LSK framhåller att det huvudsakliga syftet är att tillförsäkra konsumenterna livsmedel, som inte är skadliga eller på annat sätt otjänliga, samt att främja redlighet i handeln med dessa varor. LSK anser att ansvaret i fråga om livsmedlens beskaffenhet väsentligen bör vila på livsmedelsstyrelsen. Däremot menar LSK att styrelsens behörighet inte bör utsträckas till frågor om den rent ekonomiska kontroll som hör samman med prisreglering för livsmedel eller avsättningsfrämjande och andra jordbrukspolitiska åtgärder.

I livsmedelsstyrelsens uppgifter bör enligt LSK också ingå att i viss utsträckning övervaka de större och riksomfattande livsmedelsindustri-

erna. LSK framhåller att inspektions- och kontrollverksamhet emellertid i första hand bör bedrivas genom länsstyrelserna och av hälsovårdsnämnderna. Enligt LSK:s förslag ankommer det på livsmedelsstyrelsen att vägleda dessa organ och fördela arbetsuppgifterna mellan dem samt lämna råd och anvisningar för deras verksamhet. När det gäller livsmedelsundersökningar bör enligt LSK särskilda kontrolllaboratorier ställas till livsmedelsstyrelsens direkta förfogande. I första hand bör resurserna vid folkhälsoinstitutet utnyttjas. LSK anser dock att rutinundersökningar kan utföras också hos andra laboratorier. I detta syfte bör livsmedelsstyrelsen överta institutets uppgift att utse olika laboratorier för livsmedelsundersökningar.

Härutöver torde enligt LSK bland livsmedelsstyrelsens arbetsuppgifter ingå att noga följa teknisk och annan utveckling på livsmedelsområdet och med beaktande därav utarbета förslag till ändring eller komplettering av gällande bestämmelser. Slutligen erinrar LSK om livsmedelsstyrelsens uppgifter på det internationella området bl. a. som svenskt kontaktorgan till Codex Alimentarius Commission.

I anslutning här till lägger LSK fram synpunkter på livsmedelsstyrelsens samarbete med övriga myndigheter som har anknytning till livsmedelsområdet. Mot bakgrund av sin uppfattning att folkhälsoinstitutet bör vara ett fristående organ förordar LSK ett nära samarbete mellan styrelsen och institutet, särskilt i fråga om dess födoämneshygieniska avdelning och vitaminavdelning. Bland övriga myndigheter, beträffande vilka ett fortlöpande samarbete blir av stor betydelse för livsmedelsstyrelsen, anser LSK särskilt böra nämnas socialstyrelsen i medicinska frågor, statens jordbruksnämnd i ärenden om livsmedelsstandards, lantbruksstyrelsen i fråga om animaliska och vegetabiliska råvaror samt kommerskollegium beträffande livsmedelshandeln.

I livsmedelsstyrelsens uppgifter bör vidare ingå att utarbета förslag till tillämpningskungörelse till livsmedelsstadgan och andra bestämmelser, råd och anvisningar på livsmedelsområdet. LSK förordar härvid att ett nära samarbete sker inte bara med nyssnämnda myndigheter utan också med de delar av näringslivet som är berörda i de enskilda fallen. Bl. a. när det gäller att utarbета föreskrifter om livsmedels sammansättning och beskaffenhet (livsmedelsstandards) är en sådan samverkan enligt LSK av utomordentlig betydelse.

Verksorganisationen

LSK lägger fram två alternativ till organisation av livsmedelsstyrelse. Enligt det ena, kallat Alternativ I, skall den del av veterinärstyrelsen som nu handhar rena livsmedelsfrågor föras till det nya verket tillsammans med viss del av den administrativa personalen. LSK föreslår att den återstående delen av veterinärstyrelsen — som har hand om hälso-

och sjukvård av levande djur, veterinäryrkets utövande m. m. — uppgår i lantbruksstyrelsen.

Enligt LSK:s Alternativ II föreslås hela veterinärstyrelsen ingå i livsmedelsstyrelsen. Enligt detta alternativ bör vidare det nya verket få i uppdrag att efter samråd med andra berörda myndigheter komma in med förslag till Kungl. Maj:t om den fortsatta organisationen av livsmedelsstyrelsen. Bl. a. borde verket då diskutera att överta vissa uppgifter i fråga om vegetabiliska råvaror och fodermedel från lantbruksstyrelsen och statens jordbruksnämnd. I det sammanhanget skulle det också kunna bli aktuellt att överväga folkhälsoinstitutets framtida ställning. Kommittén förordar att dess Alternativ II genomförs tills vidare.

Ledamoten Nybom reserverar sig mot den provisoriska lösningen av organisationsfrågan och anser att den bör lösas definitivt i samband med den nya lagstiftningen. Om det inte är möjligt bör någon förändring inte äga rum i den nuvarande organisationen, fränsett erforderlig förstärkning av veterinärstyrelsen.

LSK anser att de laboratoricenheter, som förser de administrativa livsmedelsmyndigheterna med underlag för deras beslut, skall vara fristående. Kommittén crinrar också om folkhälsoinstitutets viktiga uppgifter beträffande vetenskaplig forskning och utbildning och anför, att denna verksamhet ännu mindre än laboratoriet arbetet lämpar sig att underställas en administrativ myndighet.

LSK anför att laboratoriekontrollen på livsmedelsområdet kan anses eftersatt i stora delar av landet. För att rätta till bristerna anser LSK att åtgärder måste vidtas för att få till stånd en ökad och mera systematiskt upplagd verksamhet för provtagning och undersökning av livsmedel i landet.

LSK föreslår att statens institut för folkhälsan byggs ut för att göra undersökningar och utredningar i första hand åt livsmedelsstyrelsen. Kommittén anser att de erforderliga laboratorieresurserna bör vara fristående från livsmedelsstyrelsens organisation. Därför bör folkhälsoinstitutet — som föreslås vara centralt undersökningsorgan på livsmedelsområdet även i fortsättningen — inte inordnas i livsmedelsstyrelsen.

Att institutet i första hand skall stå till livsmedelsstyrelsens förfogande skall enligt LSK:s mening inte innebära mera än att institutet skall utföra de undersökningar som livsmedelsstyrelsen bestämmer. Befattningshavarna vid institutet skall vara skyldiga att föredra eller på annat sätt delta i handläggningen inom livsmedelsstyrelsen av ärenden som har gemensamt intresse. Institutets styrelse bör i frågor om organisation, personalförhållanden, anslagsdisposition m. m. samråda med livsmedelsstyrelsen. Institutets resurser bör kunna anlitas av övriga livsmedelsmyndigheter liksom av livsmedelsbranschen och enskilda personer. LSK anför, att den fristående ställning som institutet intar kommer

att borga för att dess objektivitet därvidlag inte skall kunna sättas i fråga.

I ett särskilt yttrande framhåller LSK:s ledamöter Lindskog och Nybom att de anser att fördelar för det allmänna står att vinna genom en sammanläggning av statens institut för folkhälsan med den föreslagna livsmedelsstyrelsen. Därvid borde institutets födoämneshygieniska avdelning och vitaminavdelning föras till livsmedelsstyrelsen och dess omgivningshygieniska avdelning till statens naturvårdsverk.

LSK föreslår att den sektion på kommerskollegiets industribyrå som handlägger frågor om livsmedelstillsatser, vitaminer och bekämpningsmedelsrester förs över till livsmedelsstyrelsen.

Den nya myndigheten föreslås stå under ledning av en verksstyrelse och en generaldirektör. Enligt Alternativ I skall verket ha fem byråer, nämligen en allmän livsmedelsbyrå, en köttvarubyrå, en normbyrå samt en teknisk och en administrativ byrå. Vid genomförande av Alternativ II kommer livsmedelsstyrelsen dessutom att för de särskilda veterinärmedicinska ärendena få en allmän veterinärbyrå och en veterinär hälsokontrollbyrå. För samma ämnesområde skall till styrelsen knytas en veterinär ansvarsnämnd och en nämnd för veterinärmedicinsk rådgivning och information.

I verksstyrelsen bör enligt LSK ingå dels representanter för olika myndigheter med anknytning till livsmedelsfrågor, dels representanter för industrin, handeln, konsumentkooperationen, jordbruksnäringen, arbetstagarna och konsumenterna. Dessutom föreslås generaldirektören vara självskriven ledamot av verksstyrelsen. Han bör emellertid inte vara ordförande i styrelsen. Till sitt förfogande bör verksledningen ha ett vetenskapligt råd som bör rekryteras bland vetenskapsmän med väl meriterad erfarenhet av frågor på livsmedelsstyrelsens verksamhetsområde.

Ledamöterna Kämpe och Lund föreslår i var sin reservation att en representant för statens veterinärmedicinska anstalt skall ingå i styrelsen även om Alternativ I väljs. Lund föreslår dessutom att jordbruksnäringen skall ha två representanter.

Beträffande byråorganisationen föreslår LSK för de egentliga livsmedelsärendena en allmän livsmedelsbyrå och en köttvarubyrå. Skälet till denna uppdelning är att kött, charkuterivaror och fjäderfä anses inta en så dominerande ställning på livsmedelsområdet och kräva så stora arbetsinsatser att det är motiverat att en särskild byrå inrättas för dessa varugrupper. En normbyrå föreslås för frågor om livsmedelsstandards, berikningsmedel, tillsatser, främmande ämnen och marknadsfrågor. Den tekniska byrån bör handlägga produktions- och byggnadsärenden, frågor om livsmedelstransporter, godkännande av laboratorier m. m. Den administrativa byrån skall förutom personalärenden, budgetfrågor och

kamerala ärenden utarbeta förslag till livsmedelsstadgans tillämpningskungörelse och handlägga internationella ärenden och informationsfrågor.

Enligt LSK:s Alternativ II tillkommer till nyss angivna byråer ytterligare två, nämligen en allmän veterinärbyrå och en veterinär hälsokontrollbyrå. De föreslås bli överförda från nuvarande veterinärstyrelsen med oförändrad organisation.

Ledamoten Kämpe reserverar sig mot uppdelningen på en köttvarubyrå och en allmän livsmedelsbyrå. Han föreslår i stället en särskild hygienbyrå (varubyrå) för produktionshygien i fråga om samtliga slags livsmedel, för vatten i livsmedelshanteringen och för import- och exportärenden samt en annan hygienbyrå (allmän hygienbyrå) för hantering, transport, lagring och saluhållande av livsmedel, storhushålls- och laboratoriefrågor, personalhygien, kursverksamhet, rådgivning och information.

Ledamoten Englund reserverar sig också mot uppdelningen mellan allmänna livsmedelsbyrån och köttvarubyrån och föreslår att frågor om samtliga livsmedel placeras på en gemensam varubyrå. Vidare föreslås i reservationen en särskild kontakt- och kontrollbyrå för samordning, rådgivning och kontakt med allmänheten.

Personalbehov för livsmedelsstyrelsen m. m.

LSK har redovisat två alternativ beträffande livsmedelsstyrelsens arbetsuppgifter och behov av personal, varav det ena — betecknat Alternativ II — föreslås genomföras tills vidare. Ett ämbetsverk med så många nya arbetsuppgifter som det här är fråga om kan enligt LSK inte byggas ut fullständigt på en gång. Verket föreslås därför få börja med en basorganisation av tjänster som LSK bedömer oundgängligen nödvändiga och därefter begära påbyggnad för arbetsenheter som genom utvecklingen kräver förstärkning. LSK:s förslag till personaluppsättning för en sådan basorganisation framgår av nedanstående sammanställning.

	Handläggande personal	Övrig personal	Summa
Chefstjänst m. m.	1	1	2
Allmänna livsmedelsbyrån	10	6	16
Köttvarubyrån	6	3	9
Normbyrån	6	4	10
Tekniska byrån	3	2	5
Allmänna veterinärbyrån	4	4	8
Veterinära hälsokontrollbyrån	2	2	4
Administrativa byrån	12	13	25
Summa	44	35	79

Veterinärstyrelsen har f. n. 46 anställda, varav 13 arbetar på allmänna byrån och hälsokontrollbyrån med djurmedicinska frågor m. m.

LSK erinrar om att livsmedelslagstiftningens och livsmedelskontrollens främsta syfte är att skydda konsumenterna mot skadliga eller på annat sätt ur hälsosynpunkt otjänliga livsmedel. Livsmedelskontrollen är i grunden en humanmedicinsk fråga och det är därför mycket angeläget att livsmedelsstyrelsen får tillgång till läkare med utbildning på livsmedelsområdet. LSK anser att den medicinska övervakningen av personal i livsmedelshantering bör bli effektivare än hittills. Övervakningen bör skötas av samma myndighet som har högsta ansvaret för övrig kontroll på livsmedelsområdet. Livsmedelsstyrelsen bör givetvis nära samråda med socialstyrelsen i dessa frågor.

Vidare anser LSK det angeläget att den nya organisationen får tillgång också till andra specialister, t. ex. veterinärer, odontologer, livsmedelstekniker, ekonomer och branschsakkunniga m. fl.

LSK framhåller betydelsen av en förbättrad information från livsmedelsmyndigheterna till näringslivet och konsumenterna. Det är angeläget att alla berörda får information om den nya livsmedelslagstiftningen så att tillämpningen av lagstiftningen blir effektiv. Livsmedelsstyrelsen bör få personal och övriga resurser för att kunna ge sådan information.

Undervisning och information av de anställda i livsmedelshanteringen bör enligt LSK i stor utsträckning ombesörjas och bekostas av vederbörande företag eller företagargorganisation inom ramen för egentillsynen.

LSK föreslår att verksamheten vid födoämneshygieniska avdelningen och vitaminavdelningen vid statens institut för folkhälsan delas upp i forskningsavdelningar och kontrolllaboratorier. Kontrolllaboratorierna avses stå till förfogande i första hand för de centrala undersökningar som livsmedelsstyrelsen påfordrar. Medel för kontrolllaboratoriernas verksamhet föreslås få begäras av styrelsen för folkhälsoinstitutet i samråd med livsmedelsstyrelsen och på vanligt sätt anvisas under institutets anslag. LSK anser att det vid utbrytningen av kontrollverksamheten till särskilda kontrolllaboratorier bör ske en ökning av personalstyrkan. LSK räknar med nära nog en fördubbling av resurserna för kontroll av vitaminer och andra berikningsmedel i livsmedel och med en 50-procentig ökning för övrig livsmedelskontroll. Till livsmedelsstyrelsens egen disposition bör därutöver enligt LSK finnas medel för livsmedelsundersökningar som i första hand anvisningslaboratorier ute i landet bör utföra. Sådana medel kan också behövas för undersökningar som folkhälsoinstitutet får i uppdrag att utföra, exempelvis för att snabbt möta ett oväntat undersökningsbehov.

Regional organisation

LSK föreslår att livsmedelskontrollen på det regionala planet skall handhas av länsstyrelsen med biträde av länsveterinären och länsläkaren samt av läns hälsovårdskonsulenten. LSK uttalar i detta sammanhang att det finns ett starkt behov att intensifiera den offentliga livsmedelskontrollen inte bara på det centrala planet utan också på de regionala och lokala planen. För att så skall kunna ske på ett effektivt och ändamålsenligt sätt anser LSK det nödvändigt att vissa tillsynsuppgifter förs upp från hälsovårdsnämnderna till det regionala planet och samordnas där. Bl. a. är det påkallat att så sker i fråga om kontrollen av större och riksomfattande företag i länet. Vad nu sagts förutsätter enligt LSK:s uppfattning att länsstyrelsen får ökade befogenheter inom livsmedelskontrollen inom länet. Länsstyrelsen bör bl. a. själv kunna utöva kontroll.

Länsstyrelsens kontrollverksamhet på det regionala planet föreslås få samma inriktning som livsmedelsstyrelsens på det centrala planet och således grunda sig på livsmedelsstadgan med dess tillämpningskungörelse och andra bestämmelser som hänger samman därmed. Vidare skall länsstyrelsen enligt LSK verka som utredande instans åt livsmedelsstyrelsen. Härutöver föreslås att länsstyrelsen skall inta en ledande ställning gentemot de lokala hälsovårdsnämnderna och bistå dessa med erforderliga råd och anvisningar i livsmedelsfrågor.

LSK uttalar att det otvivelaktigt erfordras ökade resurser i fråga om sakkunnig personal för de nya och utökade arbetsuppgifter länsstyrelsen föreslås få som regionalt livsmedelsorgan. I detta hänseende anser LSK att länsstyrelsen i princip bör få tillgång till samma slags specialister som föreslagits för livsmedelsstyrelsen. Under alla förhållanden finner LSK starka skäl föreligga för att länsstyrelsen skall ha tillgång till representanter för de tre viktigaste specialistgrupperna, nämligen veterinärer, läkare och livsmedelstekniker. Dessutom fordras jurister för verksamheten och hälsovårdskonsulenter som huvudsakligen bör ägna sig åt livsmedelsfrågor. Av de nämnda specialisterna disponerar länsstyrelsen redan alla utom livsmedelsteknikerna. En sådan specialist bör knytas till länsstyrelsen främst för att tillgodose behovet av en sakkunnig bedömning av frågor om industriell livsmedelstillverkning. I likhet med vad LSK framhållit i fråga om livsmedelsstyrelsen är kombinationen av livsmedelstekniker med human- och veterinärmedicinska experter en nödvändig förutsättning för att länsstyrelsen skall kunna bli ett sakkunnigt och effektivt ledande organ på det regionala planet.

När det gäller organisationen av länsstyrelserna för handläggningen av livsmedelsfrågor uppmärksammar LSK det förslag till en ändrad uppbyggnad av dessa myndigheter som lagts fram i ett betänkande av länsförvaltningsutredningen (SOU 1967: 20 och 21). Enligt detta förslag bör länsförvaltningen så långt som möjligt koncentreras till länsstyrelsen.

Härvid föreslås att vissa s. k. länsexperter, som f. n. är fristående från länsstyrelsen, skall ingå som befattningshavare i en ny länsstyrelseorganisation. Beträffande livsmedelsfrågorna innebär förslaget att de nuvarande regionala fackorganen för livsmedelskontrollen, nämligen länsveterinär- och länsläkarorganisationerna, kommer att direkt inordnas i länsstyrelsen och sammanföras under en särskild social- och hälsovårdssektion.

Med hänsyn till LSK:s förslag att länsstyrelsen skall vara regional livsmedelsmyndighet tillstyrker LSK länsförvaltningsutredningens förslag i detta hänseende. Om nämnda experter inordnas i länsstyrelsen, kommer de att ha kvar vissa arbetsuppgifter som ligger utanför länsstyrelsens verksamhetsområde och för vilka de är ansvariga direkt under vederbörande fackmyndigheter. Detta dubbla huvudmannaskap finner LSK inte skall behöva föranleda några större praktiska svårigheter.

Den nya livsmedelsstadgan jämte tillämpningskungörelse kommer enligt kommittén att innebära ökad arbetsbelastning för länsläkare och länsveterinärer. Frågan om en ökning av antalet biträdande länsveterinärer bör enligt LSK få prövas i annat sammanhang.

I princip bör enligt LSK varje länsstyrelse ha tillgång till — förutom länsläkare och länsveterinär — en livsmedelstekniker och en länshälsovårdskonsulent. För budgetåret 1971/72 föreslås därför som en första etapp att tio tjänster för livsmedelstekniker inrättas. Beträffande länshälsovårdskonsulenterna erinrar kommittén om att det vid länsläkarorganisationen budgetåret 1970/71 skall finnas en sådan i varje län utom Gotlands län. Dessa konsulenter sysslar f. n. i betydande utsträckning med livsmedelshygieniska frågor som medhjälpare åt länsveterinären och länsläkaren. LSK anser att innehavarna av de till länsläkarorganisationen knutna konsulenttjänsterna i fortsättningen borde få koncentrera sig på sina uppgifter utanför livsmedelsområdet. I gengäld föreslår LSK att nya konsulenttjänster inrättas, vilka huvudsakligen skall avses för länsstyrelsernas nya uppgifter enligt den föreslagna livsmedelsstadgan. Tjänsterna föreslås inrättas på länsstyrelsernas stat. Redan budgetåret 1971/72 bör enligt LSK en sådan tjänst inrättas i varje län. Den konsulent som placeras i Gotlands län föreslås få biträda länsläkaren och länsveterinären i länet även med andra ärenden än livsmedelsfrågor.

Lokal organisation

Livsmedelskontrollen på det lokala planet bör enligt LSK i likhet med vad som nu gäller utövas av hälsovårdsnämnderna.

Hälsovårdsnämnderna föreslås få nya ökade inspektions- och kontrolluppgifter samt olika andra arbetsuppgifter som kan delegeras från livsmedelsstyrelsen eller länsstyrelsen. Bl. a. kan nämnas ärenden om

förhandsprövning och slutligt godkännande av livsmedelslokaler. Vidare bör det i fortsättningen ankomma på nämnderna att fatta de hygieniskt sett viktiga besluten om tillstånd att saluhålla livsmedel på andra ställen än i livsmedelslokaler. Nämndernas inspektions- och kontrolluppgifter kommer liksom hittills att bli av mycket skiftande slag och gäller främst lokaler, fordon, utrustning och personal. Till dessa uppgifter kommer hälsovårdsnämndernas skyldighet att övervaka att livsmedelsföretagarna har anordnat en med hänsyn till verksamhetens art ändamålsenlig fortlöpande egentillsyn. Dessutom föreslås att hälsovårdsnämnderna i första hand får kontrollera att bestämmelserna om märkning och annan uppgiftsskyldighet vid marknadsföring av livsmedel iakttas. Hälsovårdsnämndernas livsmedelskontroll bör enligt LSK utövas genom inspektioner och laboratorieundersökningar av bl. a. råvaror och färdiga produkter. Till de viktigaste kontrolluppgifterna anser LSK höra förhållandena under tillverkningskedet.

LSK föreslår en förstärkning av hälsovårdsnämndens resurser för att denna skall kunna fungera som lokal livsmedelsmyndighet. Bl. a. bör i varje kommun finnas minst två hälsovårdsinspektörer och i de större kommunerna dessutom en livsmedelshygieniker med högre utbildning. För sistnämnda slag av tjänst skall också livsmedelstekniker kunna komma i fråga. I den mån en hälsovårdsnämnd inte kan få tillfredsställande resurser för sina åligganden inom livsmedelskontrollen föreslår LSK att vederbörande länsstyrelse skall kunna överta nämndens arbetsuppgifter i de hänseenden som därvid blir aktuella. Så kan exempelvis bli fallet i fråga om kontroll av större livsmedelsanläggningar.

I syfte att förbättra möjligheterna för en så sakkunnig bedömning av livsmedelsärendena som möjligt hos de hälsovårdsnämnder, som inte har egen läkare och veterinär anställd, vill LSK härutöver föreslå en direkt skyldighet för nämnderna att kalla tjänsteläkare (provinsial- och stadsdistriktsläkare) och tjänsteveterinär (distriktsveterinär) till sammanträden vid vilka sådana ärenden förekommer.

LSK framhåller att det vid en i socialstyrelsens regi utförd undersökning framkom att totala antalet hälsovårdsinspektörstjänster var 531. Av dessa fanns 115 i de tre största städerna. För att hälsovårdsnämnderna skall kunna uppfylla kraven enligt den nya livsmedelsstadgan behöver enligt kommittén antalet inspektörstjänster ökas med sammanlagt ca 200. LSK förordar dessutom att livsmedelshygieniker skall anställas på heltid i städer med minst 40 000 invånare. F. n. finns i landet 24 städer av denna storlek. Med nuvarande uppsättning av tjänster av denna typ (stadsveterinärer) i dessa städer — tre saknar helt sådana tjänster — skulle ytterligare tjänster som livsmedelshygieniker behövas motsvarande sammanlagt tio heltidstjänster. Kommittén förutsätter vidare att det inrättas tjänster för livsmedelstekniker i de tre största städerna, som redan har mer än en stadsveterinärtjänst vardera.

Livsmedelslaboratorier

Som tidigare nämnts föreslår LSK att länsstyrelserna och hälsovårdsnämnderna skall få väsentligt ökade åligganden i fråga om livsmedelskontroll. För länsstyrelserna blir den direkt utövande livsmedelskontrollen en helt ny arbetsuppgift. För att kunna fullgöra dessa skyldigheter måste både länsstyrelser och hälsovårdsnämnder ha tillgång till laboratorier.

Enligt LSK:s förslag skall folkhälsoinstitutets resurser för livsmedelsundersökningar i första hand anlitas för livsmedelsstyrelsens egna kontrollprojekt. För den regionala och lokala kontrollen föreslår kommittén att livsmedelsstyrelsen skall välja ut livsmedelslaboratorier som kan bistå dem i kontrollarbetet. Dessa laboratorier skall kallas anvisningslaboratorier.

Styrelsen skall i samråd med statens institut för folkhälsan bestämma vilka laboratorier som anses kunna göra specialundersökningar av vissa livsmedel eller använda särskilda undersökningsmetoder.

För att livsmedelsföretag skall kunna fullgöra sina skyldigheter i fråga om den föreslagna egentillsynen anser LSK att företag som inte har eget laboratorium skall få anlita anvisningslaboratorierna i den mån det kan ske utan förfång för den offentliga livsmedelskontrollen. Vidare föreslår LSK att livsmedelsstyrelsen på begäran av enskilt laboratoriums innehavare skall kunna godkänna detta för undersökning avseende livsmedels beskaffenhet och sammansättning samt därpå inverkande förhållanden. Sådana laboratorier skall kallas godkända livsmedelslaboratorier. Godkännande bör ges efter prövning — i samråd med folkhälsoinstitutet — av laboratoriets kompetens och avse viss tid, högst fem år.

Statens institut för folkhälsan ger ut en förteckning över laboratorier som kan göra undersökningar av prov av olika slag av livsmedel. Denna förteckning har legat till grund för det förslag till förteckning över anvisningslaboratorier och godkända livsmedelslaboratorier som LSK lägger fram.

Remissyttranden**Central organisation**

Flertalet remissinstanser som uttalat sig i denna fråga har ställt sig positiva till att en ny central myndighet för livsmedelskontroll inrättas. De har emellertid genomgående avvisat förslaget att ge den nya myndigheten provisorisk karaktär. De framhåller i stället betydelsen av att den nya centrala organisationen får sin slutliga utformning samtidigt som den nya livsmedelslagstiftningen träder i kraft. Tveksamhet har emellertid rått om vilket organisationsalternativ som då är att föredra.

Ett drygt 20-tal remissinstanser förordar Alternativ I.

Styrelsen för lantbrukshögskolan anser det inte rationellt att till livsmedelsstyrelsen förlägga ärenden om och personal för handläggning av frågor om hälso- och sjukvård av levande djur, ladugårdshygien o. d., eftersom dessa arbetsuppgifter är intimt förbundna med åtgärder inom djurhållningen i övrigt. Det synes funktionellt riktigare att lantbruksstyrelsen, som svarar för statliga åtgärder för animalieproduktionens utveckling, också handlägger frågor om hälso- och sjukvård av levande djur och därmed sammanhängande spörsmål. Lantbruksstyrelsen bör sålunda också bli central förvaltningsmyndighet för veterinärmedicinska ärenden och huvudman för veterinärkåren.

Om de mera veterinärmedicinskt betonade ärendena i enlighet med Alternativ II överförs till livsmedelsstyrelsen, bör enligt *statens växtskyddsanstalt* vissa uppgifter på vegetabilieområdet, som handläggs av lantbruksstyrelsen och statens jordbruksnämnd, flyttas till det nya verket. En sådan åtgärd synes mindre välbetänkt. Även *statens lantbrukskemiska laboratorium* anser det mest ändamålsenligt att den veterinära verksamheten förs till lantbruksstyrelsen.

Statens konsumentråd anser att man bör söka renodla livsmedelsstyrelsens verksamhet och undvika att belasta den med verksamhetsgrenar som inte inrättats för att värna om livsmedelsområdet. Förslaget om en renodlad livsmedelsstyrelse enligt Alternativ I förordas också av *statens institut för konsumentfrågor*, *Husmodersförbundet Hem och samhälle*, *Hushållslärarnas riksförening* och *Svenska teknologföreningen*.

I remissyttrandena från näringslivets organisationer fästs stor vikt vid att livsmedelsstyrelsen från början organiseras enligt Alternativ I. Sålunda anser *KF* det vara en väsentlig fördel att livsmedelsstyrelsen blir ett renodlat organ uteslutande för livsmedelsfrågor.

Sveriges industriförbund finner det angeläget att livsmedelsstyrelsen inte tilläggas arbetsuppgifter som går utanför vad som direkt motiveras av själva livsmedelsstadgan. I annat fall finns risk för att det nya verket blir alltför heterogent och kommer att präglas av tungroddhet. Alternativ I förenar på ett väsentligt mer tillfredsställande sätt önskemålet om ett relativt homogent organ med en rimlig centralisering av livsmedelsövervakningen. I förbundets synpunkter instämmer *Köttbranschens riksförbund* och *Svenska arbetsgivareföreningen*.

I allt väsentligt liknande motiv till förmån för Alternativ I åberopas vidare av *Svenska företagares riksförbund*, *Sveriges grossistförbund*, *Sveriges köpmannaförbund*, *Kemikontoret*, *Stockholms handelskammare*, *Goilands handelskammare*, *handelskammaren för Örebro och Västmanlands län*, *handelskamrarna i Göteborg*, *Borås och Karlstad*, *Skånes handelskammare* samt *Östergötlands och Södermanlands handelskammare*.

Lantbruksstyrelsen förklarar att, om det är från olika synpunkter ändamålsenligt att till ämbetsverket föra över veterinärstyrelsens all-

männa byrå och hälsokontrollbyrå, detta inte behöver medföra svårigheter av organisatorisk eller praktisk natur. Dessa byråer bör tämligen lätt kunna infogas i lantbruksstyrelsen. Enligt denna myndighet är det av central betydelse att bibehålla och stärka den nuvarande nära kontakten mellan de organ som handhar frågor om jordbrukets rationalisering och den veterinära sakkunskapen om djursjukdomar, djurskydd och djurhållningens inverkan på miljön.

Livsmedelsstyrelsens uppbyggnad enligt principerna för Alternativ II förordas likaledes av ett 20-tal remissinstanser.

Veterinärstyrelsen anför att valet av organisation beror av vilken vikt som bör ges i administrativt hänseende åt sambandet mellan det levande djuret och livsmedlen. Enligt veterinärstyrelsen är det nödvändigt att ingrepp och åtgärder som rör de levande djuren ses mot bakgrund av deras roll som livsmedelsproducerande. Uppfattningen att hygieniska åtgärder kan behövas långt innan en vara formellt faller under livsmedelslagstiftningen har accentuerats av utvecklingen inom animalieproduktionen i fråga om bl. a. uppfödningsteknik och av den ökande kännedomen om miljöriskerna. Erfarenheten visar enligt veterinärstyrelsen att en intim samverkan mellan de administrativa enheterna på djursidan och livsmedelssidan är nödvändig. Om de berörda byråerna enligt Alternativ I inordnas i lantbruksstyrelsen, måste flertalet ärenden inom de nämnda områdena handläggas gemensamt mellan två ämbetsverk. En sådan ordning kan inte anses rationell.

Veterinärstyrelsen framhåller vidare att Alternativ I medför en delning av veterinärkåren på två huvudmän. Läns- och stadsveterinärerna samt besiktningsveterinärerna vid kontrollslakterier och köttbesiktningsbyråer kommer att hänföras till livsmedelsstyrelsen medan distriktsveterinärerna skulle sortera under lantbruksstyrelsen. Därvid är att märka att ett drygt hundratal distriktsveterinärer innehar deltidsbefattningar inom livsmedelskontrollen, t. ex. som stadsveterinärer, besiktningsveterinärer eller importbesiktningsveterinärer. Dessa kombinationer av livsmedelshygien- och distriktstjänster kommer att fordra gemensamma beslut av livsmedels- och lantbruksstyrelserna om varje förordnande vid tillsättning eller vikariat. Också på grund av angivna förhållanden är veterinärstyrelsen av den bestämda uppfattningen att styrelsens allmänna byrå och hälsokontrollbyrå måste behållas inom den centrala livsmedelsmyndigheten.

Styrelsen för statens veterinärmedicinska anstalt betonar också vikten av att administrationen av hälso- och sjukvården bland animalieproducerande djur samordnas med administrationen av livsmedelshygien. I såväl forskning som undervisning inom veterinärmedicinen finns en vertikal integration mellan den kliniska verksamheten rörande animalieproduktionens djur och den hygieniska bedömningen av livsmedel från dessa djur. Denna integration bör enligt veterinärmedicinska an-

stalten också finnas på det administrativa planet. Veterinärmedicinen medverkar sålunda till att livsmedlet inte kontamineras med hälsovådliga ämnen från det djuret föds till dess produkter förtärs. Till livsmedelshygienen i vidsträckt bemärkelse räknas också hygien på det bete djuren får, i det foder de äter och det vatten de dricker, i de stallar de bor osv.

Styrelsen för veterinärhögskolan ansluter sig i huvudsak till ett yttrande av högskolans lärarkollegium som förordar att Alternativ II genomförs. Som motiv uttalar kollegiet att man inte kan ifrågasätta det nära sambandet mellan hälsotillståndet hos de livsmedelsproducerande djuren samt den hygieniska och kvalitativa beskaffenheten hos kött och andra animaliska livsmedelsprodukter. Förverkligas Alternativ I kommer veterinärväsendet inte längre att fungera som en samlad, samverkande enhet.

Försvarets sjukvårdsstyrelse anser att de nära relationerna mellan djursjukvård och livsmedelshygien inte nog kan betonas. En uppdelning av veterinärärendena på två centrala myndigheter torde därför vara föga lämplig. Inom krigsmakten har såväl livsmedelshygien som djursjukvård och djurskydd centralt samordnats under sjukvårdsstyrelsen. Styrelsen har endast positiva erfarenheter av denna organisation.

Också *hälsovårdsnämnden i Stockholm* understryker det nära sambandet mellan levande djur, djurföda, vatten, livsmedel och människor. En effektiv livsmedelskontroll måste vara uppbyggd med iakttagande av alla dessa faktorer. Isoleras de renodlat livsmedelshygieniska frågorna från de andra skulle en samlad insats försvåras och försämrats, vilket till slut skulle drabba konsumenterna.

Sveriges lantbruksförbund och *RLF* finner det väsentligt att frågor om djurhälsovård och därmed jämförbara problem inom primärproduktionen administreras så att största möjliga effektivitet uppnås i husdjurskötseln. Denna effektivitet är uppenbart nödvändig för att produkterna skall kunna utnyttjas för livsmedelsframställning. Endast sådana jordbruksprodukter som fyller kraven på livsmedelsråvaror har ekonomiskt värde för lantbrukarna. Förbunden uttalar att det nära sambandet mellan de olika leden i kedjan gröda — foder — djur — livsmedel — människa sannolikt kommer att få allt större praktisk och ekonomisk betydelse i frågor som rör foderframställning och djurens avkastningsförmåga med tanke på att produktionen måste anpassas till olika konsumentkrav. Det är därför ytterst angeläget att veterinärväsendet också fortsättningsvis håller nära kontakt med primärproduktionen ute hos de enskilda lantbrukarna. Mot bakgrund härav förordar förbunden Alternativ II med veterinärväsendet i sin helhet inbyggt i livsmedelsstyrelsen.

Alternativ II tillstyrks vidare i princip av *statens institut för hantverk och industri*, *länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Gotlands, Ble-*

kinge, Malmöhus, Kronobergs och Västerbottens län, Sveriges veterinärförbund och TCO. Vidare har i de flesta yttranden som av olika länsstyrelser överlämnats från länsveterinärer och hälsovårdsnämnder i allmänhet förordats de principer som ligger till grund för Alternativ II. I nu nämnda yttranden anges som huvudsaklig grund för detta ställningstagande de nära relationerna mellan levande djur och livsmedel. Dessutom fästs uppmärksamheten på de av veterinärstyrelsen åberopade olägenheterna av att veterinärkåren blir uppdelad på två huvudmän, om Alternativ I genomförs.

Flera av de remissinstanser som i princip ställer sig positiva till att en särskild livsmedelsstyrelse inrättas har inte tagit ställning till vilket organisationsalternativ som bör väljas. I dessa yttranden framhålls emellertid som angeläget att det nya ämbetsverkets organisation blir definitiv redan från början. Bland dessa remissinstanser återfinns *arbetarskyddsstyrelsen, statens institut för folkhälsan, statens centrala frökontrollanstalt, statens handikappråd, statens jordbruksnämnd, länsstyrelserna i Västmanlands, Gävleborgs och Jämtlands län, reklamutredningen, SACO, Sveriges centrala restaurangaktiebolag, Sveriges kioskägares riksförbund* och ett mindre antal hälsovårdsnämnder.

Vissa remissinstanser — *giftnämnden, statens naturvårdsverk och kommerskollegium* — är inte beredda ta ställning till om en särskild livsmedelsstyrelse bör skapas eller om någon annan organisation är lämpligare för den centrala, statliga övervakningen på livsmedelsområdet.

En del remissinstanser anser att socialstyrelsen i framtiden bör vara central livsmedelsmyndighet.

Enligt *Svenska kommunförbundet* måste de humanmedicinska aspekterna dominera de väsentliga insatserna för en förbättrad livsmedelshygien och en ur folkhälsosynpunkt acceptabel livsmedelsstandard. Förbundet vill starkt ifrågasätta om inte den behövliga samordningen borde åstadkommas genom att inordna livsmedelsfrågorna under socialstyrelsen. Några avgörande skäl mot en sådan lösning anses inte ha anförts av LSK.

Också *Sveriges hälsovårdskonsulenter*s förening framhåller det nära sambandet mellan livsmedelshygien och frågor om nutritionen, kostvanor m. m. Enligt föreningen bör därför övervägas att inom socialstyrelsen inrätta en särskild avdelning för samtliga livsmedelsfrågor till vilken veterinärstyrelsen överförs. Denna ordning skulle i väsentlig grad underlätta arbetet på både det regionala och det lokala planet.

Liknande synpunkter anförs av *Svenska hälsovårdstjänstemannaförbundet*.

Sveriges läkarförbund förordar att den tilltänkta verksamheten inordnas i socialstyrelsen.

Flertalet länsläkare förordar att socialstyrelsen blir central livsmedelsmyndighet och att veterinärstyrelsen går upp i detta ämbetsverk.

För egen del anser *socialstyrelsen* det stå klart att livsmedelskontroll, livsmedelshygien och övrig samhällshygien är nära integrerade i varandra. Frågan om livsmedlens hygieniska beskaffenhet samt deras näringsrikedom och näringsriktighet är till sist en fråga om att främja hälsotillståndet hos människorna. Därför talar starka skäl för att alla frågor om hygien bör handläggas av ett enda centralt organ.

Mot ett överförande av den livsmedelshygieniska verksamheten till socialstyrelsen måste emellertid — enligt majoriteten av socialstyrelsens verksstyrelse — göras vissa avväganden av mera allmän administrativ natur. Majoriteten erinrar om att socialstyrelsen efter reformen av läkemedelskontrollen fr. o. m. den 1 januari 1971 omfattar sex avdelningar och 22 byråer.

Sammanfattningsvis anser majoriteten av styrelsen för socialstyrelsen att starka skäl i och för sig talar för en fullständig integration av samtliga hygieniska frågor, vilket skulle motivera att livsmedelskontrollen inordnas i styrelsen. Å andra sidan inger avväganden i fråga om ett ämbetsverks optimala storlek vissa betänkligheter mot en sådan lösning. Härtill kommer den ovissa frågan om folkhälsoinstitutets framtida ställning. Majoriteten är därför inte beredd ta definitiv ställning till organisationsfrågan utan anser att den bör ytterligare övervägas.

Två ledamöter i socialstyrelsen reserverar sig mot angivna uppfattning och förordar att den föreslagna centrala organisationen för livsmedelsfrågor inordnas i socialstyrelsen. De anser inte uppfattningen att verket därigenom skulle få en för stor omfattning vara realistisk.

Sveriges industriförbund avvisar, med instämmande av *Svenska arbetsgivareföreningen* och *Köttbranschens riksförbund*, tanken på en hopslagning av livsmedelslagstiftningens centrala myndighet med motsvarande organ på läkemedelsområdet.

Kemikontoret anför att erfarenheterna från länder, som har gemensam administrativ myndighet för livsmedel och läkemedel, inte är odelat positiva. Dessutom skulle de praktiska administrativa svårigheterna vid en sammanslagning av socialstyrelsens och livsmedelsstyrelsens arbetsuppgifter vara så väsentliga att de klart överskuggar eventuella fördelar.

Ytterligare ett antal remissinstanser förklarar sig inte kunna tillstyrka LSK:s förslag till en livsmedelsstyrelse utan föreslår en ny utredning i organisationsfrågan. I avvaktan på resultatet därav bör veterinärstyrelsen fungera som central livsmedelsmyndighet och få de resursförstärkningar som kan behövas med hänsyn till den nya livsmedelslagstiftningen.

Denna uppfattning förs fram bl. a. av *riksrevisionsverket*, *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus län* samt *Västernorrlands län*, *Svenska*

livsmedelsarbetareförbundet och flera länsveterinärer och hälsovårdsnämnder. *Länsstyrelsen i Skaraborgs län* betonar att utredningen om de organisatoriska frågorna inte får hindra att den nya livsmedelslagstiftningen träder i kraft snarast möjligt.

LO avvisar tanken på en etappvis uppbyggnad av livsmedelsstyrelsen och förordar en snabb utredning om styrelsens organisation. Därvid bör speciellt hänsyn tas till de arbetsuppgifter som nu utförs av veterinärstyrelsen och folkhälsoinstitutet samt till den ställning dessa organ skall ha i framtiden.

Länsstyrelsen i Örebro län tillstyrker att ett nytt centralt organ skall hålla samman hela den nuvarande veterinärstyrelsen. Starka skäl talar emellertid för att livsmedelsfrågorna placeras in i ett ännu större organisatoriskt sammanhang tillsammans med ärenden om omgivningshygien och frågor med anknytning till förebyggande hälsovård. En sådan samordning kan åstadkommas genom att en ny "hälsovårdsstyrelse" inrättas för frågor av nämnda slag som f. n. handläggs av veterinärstyrelsen, socialstyrelsen, folkhälsoinstitutet och möjligen andra organ. Att föra samman hithörande uppgifter i socialstyrelsen skulle inte ge lika goda möjligheter att hävda dessa frågor. Med dessa synpunkter föreslår länsstyrelsen att berörda spörsmål om den centrala livsmedelsorganisationen åter utreds.

Liknande förslag syftande till en utredning om en särskild hälsovårdsstyrelse, i vilken hela veterinärstyrelsen och de funktioner som nu innhas av socialstyrelsens hälsovårdsbyrå bör ingå, framförs av *länsstyrelsen i Kalmar län* samt vissa länsveterinärer och hälsovårdsnämnder.

I några remissyttranden föreslås utredningar som syftar till andra lösningar av frågan om den centrala statliga livsmedelsadministrationen.

Enligt *statskontoret* finns fog för LSK:s förslag till en samordning av verksamheten på livsmedelsområdet för att nå ökad enhetlighet i lagstiftningens tillämpning, förbättrade möjligheter till rådgivnings- och upplysningsverksamhet gentemot näringslivet och allmänheten samt effektivare utnyttjande av tillgängliga resurser. Statskontoret är emellertid inte övertygat om att frågan om ökad samordning bör lösas organisatoriskt genom koncentration av den centrala verksamheten till en enda myndighet. Statskontoret kan inte f. n. biträda förslaget till ny organisation på livsmedelsområdet utan anser denna fråga kräva ytterligare utredningar och överväganden. Därvid bör resultaten av utredningarna om veterinärväsendet och konsumentfrågorna beaktas. I väntan på organisationsfrågans lösning föreligger inte hinder att ge den hittillsvarande organisationen de resursförbättringar som kan behövas då en ny livsmedelsstadga genomförs.

Kommerskollegieutredningen anser behov finnas av en ny, särskild myndighet som högsta beslutande organ i livsmedelsfrågor men finner

ett ämbetsverk av det slag LSK förordat mindre lämpligt härför. I stället föreslår utredningen att denna särskilda myndighet blir ett organ av nämndtyp med administrativ anknytning på kansliplanet till socialstyrelsen.

Veterinärväsendeutredningen finner att LSK inte tillräckligt har belyst de problem som är förbundna med en ny organisation av den centrala livsmedelsmyndigheten.

Andra organisationsalternativ än de LSK presenterat kan tänkas, särskilt när det gäller frågan att till det nya organet överföra göromål från andra myndigheter, t. ex. folkhälsoinstitutet. Utredningen anser därför att denna organisationsfråga bör övervägas på nytt. Skulle ärendena om djursjukvård och livsmedelshygien enligt Alternativ I delas upp mellan två myndigheter kommer distriktsveterinärerna att få alternerna mellan dessa myndigheter för att få full kompetens. Detta skulle bl. a. försvåra ett rationellt utnyttjande av veterinärerna och skapa problem för dem själva.

Vissa remissinstanser diskuterar närmare frågan om den organisatoriska ställningen för statens institut för folkhälsan. *Styrelsen för statens institut för folkhälsan* delar LSK:s uppfattning att institutet som centralt undersökningsorgan för livsmedelskontrollen bör vara fristående från livsmedelsstyrelsen. Styrelsen tillbakavisar kraftigt tanken att inordna födoämneshygieniska avdelningen och vitaminavdelningen med laboratorier under livsmedelsstyrelsen. Som motiv framhåller institutets styrelse det mycket nära samarbete i hithörande frågor som förekommer mellan nyssnämnda avdelningar och institutets omgivningshygieniska avdelning. En splittring på skilda organ av den verksamhet avdelningarna bedriver måste, om arbetsresultat skall kunna nås, med nödvändighet medföra betydande dubbelarbete. Institutet framhåller vidare att dess undersökningar i stor utsträckning utgör underlag för olika myndigheters beslut. Myndigheternas beslut som grundas därpå kan vara av stor räckvidd och beröra mot varandra stående intressen. Det är därför uppenbart att institutet inte får vara beroende av de beslutande myndigheterna utan vara helt fristående från dessa. Vid sidan av sin serviceverksamhet åt myndigheter och andra bör institutet ha en egen initiativforskning, vars inriktning avgörs självständigt av institutet. Skulle institutet vara inordnat i en kontrollmyndighet finns risk för att forskning av detta väsentliga slag kommer att skjutas åt sidan.

Vid sidan av utredningar och forskning har folkhälsoinstitutet också till grundläggande uppgift att meddela utbildning främst åt blivande hälsovårdsinspektörer i livsmedels- och omgivningshygien samt i medicinska miljöfrågor åt tjänsteläkare och i näringslära inom ramen för filosofiska examina. Denna undervisning måste kunna stödjas av och samgå med en motsvarande forskning på viss högre nivå. Den kan där-

för inte utan betydande olägenhet skiljas från institutets allmänna och långsiktiga forskningsuppgifter. Ingendera bör överlämnas till en administrativ myndighet.

Med hänvisning till bl. a. angivna synpunkter framstår enligt styrelsen ett odelat folkhälsoinstitut med utrednings-, forsknings- och utbildningsuppgifter som en god lösning för att tillgodose ett samhällsbehov av stor betydelse. Helst bör institutet få en vidgad anknytning till akademiska institutioner. Institutets livsmedelsdel bör inte inordnas i livsmedelsstyrelsen utan hela institutet bör som undersökningsorgan ha en från administrativa myndigheter fristående ställning.

Kommerskollegium betonar att folkhälsoinstitutet bör bestå som självständigt organ. Det är enligt kollegiet av vikt att institutet i sin särpräglade verksamhet för allmänheten framstår som ett organ vilket tillhandahåller forsknings- och undersökningsresultat utan sidoblickar på de beslut som kan komma att fattas på grundval av resultatet.

Också *statens institut för konsumentfrågor* anser att den beslutande administrativa myndigheten bör vara skild från det organ som bedriver utredning och forskning samt är centralt undersökningslaboratorium för livsmedelskontrollen. Folkhälsoinstitutet har en mångfald uppgifter som svårigen skulle kunna fyllas vid en sammanläggning med livsmedelsstyrelsen.

Angivna synpunkter på behovet av ett från livsmedelsstyrelsen och andra administrativa myndigheter fristående och odelat folkhälsoinstitut framförs också av styrelsen för *lantbrukshögskolan*, *Sveriges industriförbund* med instämmande av *Kemikontoret*, *Köttbranschens riksförbund* och *Svenska arbetsgivareföreningen*, *TCO*, *Stockholms handelskammare* med instämmande av *Gotlands handelskammare*, *handelskammaren för Örebro och Västmanlands län* och *Östergötlands och Södermanlands handelskammare* samt *Skånes handelskammare*.

Statens naturvårdsverk synes vara tveksamt om folkhälsoinstitutets framtida ställning. Enligt verket finns det anledning att överväga en samordning av laboratorie- och utredningsverksamheten på livsmedels- och miljövårdsområdena. I och för sig delar naturvårdsverket inte uppfattningen att de laboratorieenheter som förser de administrativa livsmedelsmyndigheterna med underlag för deras beslut ur principiell synpunkt bör vara fristående från dessa. Å andra sidan torde folkhälsoinstitutets intima universitetsanknytning ha inneburit vissa fördelar för dess verksamhet. Naturvårdsverket erinrar om att miljökontrollutredningen avser att ta upp frågan om laboratorieorganisationen för områden som ligger nära folkhälsoinstitutets arbetsuppgifter. Det finns därför skäl att invänta resultatet av denna utredning innan laboratorieorganisationen på livsmedelsområdet ges en mera definitiv utformning.

Länsstyrelsen i Örebro län anser att folkhälsoinstitutets uppgift som

undersökningsorgan för livsmedelskontrollen bör föras över till den centrala myndigheten för dessa frågor. Länsstyrelsen finner det vara en styrka om den centrala laboratorieverksamheten i största utsträckning inordnas i ett administrativt centralorgan och där hålls samman med verksamheten inom livsmedelsområdet i övrigt.

Verksstyrelse och byråindelning

Remissinstanserna har inte haft något att erinra mot förslaget om att inrätta en verksstyrelse. Åtskilliga instanser framför dock synpunkter på sammansättningen och önskemål om att bli företrädare i styrelsen.

Frågan om livsmedelsstyrelsens byråindelning har lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser. I vissa yttranden förordas emellertid det i Kämpes reservation framförda förslaget att i stället för en allmän livsmedelsbyrå och en särskild köttvarubyrå inrätta två hygienbyråer som var och en handlägger frågor om samtliga livsmedel med hänsyn till deras hantering. Denna uppfattning framförs bl. a. av försvarets sjukvårdsstyrelse, styrelsen för lantbrukshögskolan, lärarkollegiet vid veterinärhögskolan, Sveriges veterinärförbund samt några länsveterinärer och hälsovårdsnämnder.

Också veterinärstyrelsen ansluter sig till Kämpes förslag till byråorganisation. Enligt styrelsen ger LSK:s redogörelse för allmänna livsmedelsbyråns och köttvarubyråns arbetsuppgifter klart vid handen att en förstärkning av styrelsens nuvarande hygienbyrå genom en uppdelning skall ske horisontellt i livsmedelskedjan och inte som föreslagits vertikalt genom livsmedelsslagen. Dessutom finner veterinärstyrelsen det tills vidare mera ändamålsenligt att arbetsuppgifterna på den av LSK föreslagna tekniska byrån inordnas under de två hygienbyråerna.

Veterinärväsendeutredningen framhåller att de av LSK föreslagna två varubyråerna kan komma att föranleda dubbelarbete samtidigt som en enhetlig tillämpning av olika bestämmelser kan försvåras. En annan byråindelning bör därför väljas, förslagsvis den som ledamoten Kämpe reservationsvis har föreslagit.

Statens veterinärmedicinska anstalt tillstyrker också reservationen för en horisontell uppdelning på två hygienbyråer.

Några remissinstanser delar ledamoten Englunds uppfattning att man bör överväga en sammanslagning av den allmänna livsmedelsbyrån och köttvarubyrån till endast en byrå. Förslag härom framförs av socialstyrelsen, som erinrar om att den animaliska livsmedelskontrollen och kontrollen av övriga livsmedel på sin tid var uppdelade på veterinärstyrelsen och dåvarande medicinalstyrelsen. Någon egentlig gränsdragning mellan dessa grupper av livsmedel går i praktiken inte att genomföra, eftersom de i såväl produktions- som distributionsleden ofta är blandade.

Liknande synpunkter till förmån för en gemensam varubyrå fram-

förs av *Hushållslärarnas riksförening* och *Husmodersförbundet Hem och samhälle*. Därvid fästs uppmärksamheten på att svårigheten med gränsdragning efter livsmedlens ursprung ökat till följd av den rikliga förekomsten av färdiglagade maträtter och tillverkningen av syntetiska livsmedel.

I vissa remissyttranden framförs förslag om ytterligare byråer eller enheter på livsmedelsstyrelsen. I likhet med ledamoten Englund anser *Husmodersförbundet Hem och samhälle* att en särskild kontakt- och kontrollbyrå bör inrättas.

Vidare föreslår *informationsutredningen* att den på administrativa byrån avsedda sektionen för informationsfrågor skall vara direkt underställd livsmedelsstyrelsens chef.

Länsstyrelsen i Jönköpings län framhåller betydelsen av att humanmedicinska aspekter läggs på olika delar av livsmedelsstyrelsens verksamhet. Dessa synpunkter bör säkerställas personellt och organisatoriskt genom att man inrättar en särskild byrå för humanmedicinska frågor och ett speciellt organ för samråd mellan livsmedels- och socialstyrelserna.

Veterinärväsendeutredningen anser att en begränsning av antalet byråer är motiverad.

I fråga om de från veterinärstyrelsen i oförändrat skick överflyttade veterinärmedicinska byråerna uttalar *veterinärstyrelsen* att flertalet dithörande ärenden får anses så speciella att en beslutsdelegering till souschef är önskvärd. Därför bör den allmänna veterinärbyrån och den veterinära hälsokontrollbyrån bilda en särskild veterinärvadning under en gemensam chef.

Behov av specialister m. m.

Förslagen till personalförstärkningar inom den centrala livsmedelsmyndigheten och befattningshavarnas kvalifikationer har, oavsett vilket organisationsalternativ som väljs, i flertalet remissyttranden lämnats utan crinran. Behovet av veterinärer med livsmedelshygienisk sakkunskap har betonats särskilt av de remissorgan som tillstyrkt Alternativ II till livsmedelsstyrelsens organisation eller i stället förordat en utbyggnad av veterinärstyrelsen.

Kravet på humanmedicinsk expertis av olika slag för bedömning av livsmedelsfrågor på det centrala planet har understrukits främst i de remissyttranden där en samordning av dessa frågor under socialstyrelsen föreslås.

Socialstyrelsen delar helt de synpunkter som LSK anfört bl. a. om att kontrollen av livsmedelslagstiftningen i grunden är en humanmedicinsk fråga. Det organ som centralt skall ha hand om denna kontroll måste därför ha direkt tillgång till humanmedicinsk expertis med olika

inriktning. I det sammanhanget framhåller socialstyrelsen vikten av att också näringsfysiologiska och odontologiska synpunkter beaktas. Liknande uppfattning framförs av *Sveriges hälsovårdskonsulenters förening* och flera länsläkare samt *Sveriges tandläkarförbund*.

Förslaget att livsmedelsstyrelsen får tillgång till *livsmedelstekniker* tillstyrks uttryckligen av ett flertal remissinstanser.

Sveriges industriförbund understryker vikten av att avsevärt utrymme i livsmedelsstyrelsen bereds livsmedelstekniker och livsmedelskemister. I industriförbundets synpunkter instämmer *Svenska arbetsgivareföreningen* och *Köttbranschens riksförbund*. Också *KF* framhåller vikten av att tekniker och kemister med erfarenhet från livsmedelsindustrin i tillräcklig utsträckning engageras i det nya ämbetsverket.

Statens handikappråd betonar vikten av att de speciella synpunkter olika handikappgrupper har blir beaktade genom något organ inom livsmedelsstyrelsen. Detta organ bör ha som speciell uppgift att bevaka de handikappades särproblem och att hålla kontakt med deras organisationer.

Vissa remissinstanser ifrågasätter om personalresurserna i sin helhet kommer att bli tillräckliga enligt LSK:s förslag. Sålunda anser *veterinärstyrelsen* att förslagen borde gått längre med hänsyn till alla de nya uppgifter som avses tillkomma för livsmedelsstyrelsen. Veterinärstyrelsen föreslår därför en förstärkning av den handläggande personalen med åtta befattningshavare på den av styrelsen föreslagna livsmedelsavdelningen, som enligt LSK:s förslag motsvarar allmänna livsmedelsbyrån, köttvarubyrån och tekniska byrån. En förstärkning i motsvarande proportion förutsätts beträffande administrativa byråns handläggande personal samt i fråga om biträdespersonalen.

KF anser att de föreslagna personalresurserna är för små i relation till de mycket omfattande arbetsuppgifter livsmedelsstyrelsen får. En viss personalförstärkning synes därför bli nödvändig redan från början.

Enligt *SACO* har LSK underskattat livsmedelsstyrelsens personalbehov redan i initialskedet, eftersom styrelsens arbetsuppgifter blir mycket omfattande.

Kemikontoret påpekar att antalet föreslagna tjänster på den tekniska byrån inte sammanfaller med det i motiven faktiskt föreslagna antalet experter. Kemikontoret anser det angeläget att livsmedelsstyrelsen får en bättre avvägd personaluppsättning till såväl kvalitet som kvantitet.

När det gäller det *vetenskapliga rådet* anser *Sveriges industriförbund* att det knappast finns bärande motiv för att inrätta ett sådant råd, eftersom behovet av vetenskaplig och teknisk expertis synes bli väl tillgodosett redan inom byråorganisationen. I dessa synpunkter instämmer *Svenska arbetsgivareföreningen* och *Köttbranschens riksförbund*. Inte heller *Svenska företagares riksförbund* anser det nödvändigt att inrätta ett särskilt vetenskapligt råd.

Regional organisation

Flertalet av de remissinstanser som uttalat sig om den regionala organisationen har ansett att länsstyrelsen kan bli direkt utövande kontrollmyndighet endast om man genomför länsförvaltningsutredningens förslag att inordna länsveterinären och länsläkarorganisationen under länsstyrelsen.

En överflyttning av länsveterinären och länsläkarorganisationen till länsstyrelsen tillstyrks eller lämnas utan erinran av *länsstyrelserna i Jönköpings, Gotlands, Blekinge, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Gävleborgs och Västerbottens län, veterinärväsendeutredningen, länsläkaren i Blekinge län, länsveterinärerna i Stockholms, Kronobergs, Kopparbergs, Jämtlands och Västerbottens län, Landsorganisationen i Sverige och Riksförbundet Gatukök & Kiosknäring*. Av dessa remissyttranden framgår direkt eller indirekt att länsstyrelsen anses böra vara ett direkt utövande livsmedelskontrollorgan.

Länsstyrelsen i Västmanlands län anför att det är nödvändigt att länsstyrelsen inom sig får disponera de nuvarande och föreslagna experterna och samordna deras verksamhet. En splittring av expertisen så att länsveterinär och länsläkarorganisation förblir fristående medan livsmedelstekniker och hälsovårdskonsulent knyts till länsstyrelsen kan inte anses vara en rationell och för experternas lagarbete främjande ordning.

I andra remissyttranden tillstyrks att länsstyrelsen blir en direkt utövande livsmedelsmyndighet samt att länsveterinären och länsläkarorganisationen inordnas under länsstyrelsen. Avgörandet i fråga om den regionala livsmedelsadministrationen bör emellertid inte ske förrän länsberedningen blivit klar med detaljutformningen av den nya länsförvaltningsorganisationen. Sådana synpunkter framförs av *länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Örebro, Kopparbergs, Västernorrlands och Jämtlands län*. Enligt dessa myndigheter är det emellertid nödvändigt att alla de experter, som på det regionala planet sysslar med livsmedelsfrågor, organisatoriskt samordnas på ett bättre sätt än f. n.

Länsstyrelsen i Stockholms län är tveksam till förslaget att låta länsstyrelserna bli direkt livsmedelskontrollerande myndigheter. Sålunda framhålls att det ibland uppstår konflikter när länsstyrelsen har uppgifter som både tillsyns- och besvärsmyndighet. Förslaget att länsstyrelsen skall överta vissa kontrolluppgifter från hälsovårdsnämnderna innebär också att man i viss mån frångår principen om kommunal självstyrelse. Enligt länsstyrelsen kommer hälsovårdsnämndernas möjligheter att klara livsmedelskontrollen att öka genom LSK:s förslag till förstärkningar av deras resurser och genom kommunsammanslagningarna.

Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelserna i Kronobergs, Kalmar, Skaraborgs, Älvsborgs och Norrbottens län, länsläkarna i Göteborgs och Bohus samt Norrbottens län, länsveterinärerna i Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Norrbottens län samt olika hälsovårdsnämnder*.

Dessa remissinstanser är mera uttalat negativa till att länsstyrelserna blir direkt livsmedelskontrollerande myndigheter och förordar att den lokala kontrollen fortfarande skall ligga på hälsovårdsnämnderna. Om länsstyrelserna får rätt att överta dessa uppgifter i de fall då en nämnd inte har tillräckliga resurser, finns risk för att vissa kommuner förlitar sig på en sådan ordning med den påföljden att länsstyrelsen får sköta den lokala kontrollen och att kostnaderna härför överförs från kommunen till staten.

Svenska kommunförbundet ställer sig också avvisande till förslaget att länsstyrelserna blir direkt utövande kontrollmyndigheter på livsmedelsområdet. Även om brister i livsmedelskontrollen finns har förbundet svårt att se att dessa skulle vara av den omfattning att den föreslagna förstärkningen på länsstyrelseplanet skulle vara motiverad fullt ut.

Förslaget att länsstyrelsen kan ta över hälsovårdsnämndernas tillsynsfunktioner kan synas förmånligt ur kommunal synpunkt, eftersom kostnaden härför i så fall övertas av staten. Arrangemanget torde emellertid i praktiken te sig tämligen orealistiskt och synes i vart fall inte kunna genomföras på grundval av LSK:s uttalanden. Bristen på klara kompetensgränser mellan länsstyrelse och hälsovårdsnämnd innebär risk för dubbelkontroll samt intresse- och åtgärdsollisioner. Över huvud taget måste man räkna med möjligheten av tämligen godtyckliga bedömningar av frågan när en hälsovårdsnämnd inte skall anses ha egna resurser. Förbundet anser sig på grund av denna omständighet och förslagets administrativa oklarhet inte berett att tillstyrka förslaget i föreliggande skick.

SACO finner inte förslaget att länsstyrelserna bör bli direkt utövande kontrollorgan ändamålsenligt. Därigenom kommer nämligen hälsovårdsnämnderna i vissa kommuner att få sina befogenheter beskurna medan de i andra fortfarande får agera självständigt.

Också i flera andra remissyttranden framförs erinringar mot förslaget till regional administration för livsmedelsfrågor. Därvid föreslås olika alternativa lösningar.

En förstärkning av länsveterinärorganisationen föreslås av *veterinärstyrelsen*. Om länsstyrelserna får livsmedelsmyndighets ställning med direkt utövande funktioner är det enligt veterinärstyrelsen ofrånkomligt att i länsstyrelseorganisationen placera in länsveterinären. Denne har nämligen hittills haft huvudansvaret för den regionala livsmedelskontrollen och i första hand anlitats som sakkunnig vid länsstyrelsens handläggning av livsmedelsfrågor. Det är uteslutet att inom länet ha både länsstyrelsen och länsveterinären som livsmedelsmyndigheter.

Enligt veterinärstyrelsen har den hittillsvarande organisationsformen med skyldighet för länsveterinären att som expert biträda länsstyrelsen och hälsovårdsnämnderna i livsmedelsfrågor fungerat smidigt och utan onödig omgång. Veterinärstyrelsen har därför den uppfattningen att

länsstyrelsens verksamhet fortfarande främst endast skall avse medverkan i övervakningen av hälsovårdsnämndernas arbete på livsmedelsområdet. Ingenting hindrar att centralmyndigheten delegerar kontrollen av riksomfattande livsmedelsföretag till länsveterinärorganisationen i dess egenskap av myndighetens regionala organ. I övrigt bör ansvaret för livsmedelskontrollen strikt ligga på hälsovårdsnämnderna.

Uppfattningen att länsstyrelsen inte bör vara direkt utövande kontrollmyndighet i livsmedelsfrågor utan att aktiviteten på det regionala planet i stället skall åstadkommas genom att förstärka länsveterinärorganisationen med tekniker och hälsovårdskonsulenter delas av de flesta länsveterinärer och några hälsovårdsnämnder. I flera av dessa yttranden framhålls också behovet av biträdande länsveterinärer. Liknande synpunkter framförs av *Sveriges veterinärförbund*, *SACO* och *länsstyrelsen i Stockholms län*.

I andra remissyttranden framförs tanken på någon form av regional hälsovårdsorganisation.

Frågan om en samlad regional hälsovårdsorganisation med länsläkare, länsveterinärer, livsmedelstekniker och hälsovårdskonsulenter, som står under socialstyrelsens ledning, behandlas i yttrandena från *socialstyrelsen*, *länsläkarna i Kronobergs och Örebro län* och *Sveriges hälsovårdskonsulenters förening*.

Även andra remissinstanser betonar vikten av en fastare samordning mellan länsläkarorganisationen och länsveterinären bl. a. när det gäller arbetsuppgifter på livsmedelshygienens område. Denna uppfattning uttrycks av *statens konsumentråd*, *länsläkarna i Hallands, Västmanlands, Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län* samt *Sveriges läkarförbund*.

I fråga om behovet av nya tjänster på det regionala planet har de flesta remissinstanser som yttrat sig i denna fråga antingen tillstyrkt eller lämnat utan erinran LSK:s förslag om tjänster som livsmedelstekniker i tio län och ytterligare en hälsovårdskonsulent i varje län.

Vissa remissorgan är emellertid tveksamma i fråga om behovet av livsmedelstekniker. Sålunda anser *veterinärstyrelsen* att det tills vidare är tillräckligt med fem sådana teknikertjänster stationerade i Stockholm, Kristianstad, Göteborg, Örebro och Umeå. — *Länsveterinärerna i Stockholms och Kronobergs län* samt *hälsovårdsnämnderna i Malmö, Norrköping, Stockholm och Örebro* finner behovet av livsmedelstekniker på länsplanet inte vara särskilt stort utan föreslår att det i stället tillgodoses med hjälp av den tekniska expertisen hos livsmedelsstyrelsen. Några länsläkare ifrågasätter behovet av livsmedelstekniker över huvud taget.

Några remissorgan är mera negativt inställda till personalförstärkning på länsplanet. *Riksförbundet för allmän hälsovård* anser sålunda att den föreslagna regionala organisationen ter sig överdimensionerad. *Läns-*

styrelsen i Älvsborgs län har inte kunnat finna att behov finns av den föreslagna personalförstärkningen på det regionala planet. En liknande uppfattning uttrycks av länsläkarna i Skaraborgs och Värmlands län.

Lokal organisation

Svenska livsmedelsarbetareförbundet tillstyrker en betydande personell upprustning av de lokala livsmedelsmyndigheterna.

Länsstyrelserna i Västmanlands och Gävleborgs län förklarar att det är nödvändigt för den lokala livsmedelskontrollen att hälsovårdsnämnderna i erforderlig utsträckning får kompetent personal för dithörande uppgifter. *Länsstyrelsen i Kalmar län* är mera tveksam och anser att nämnderna kan anlita utomstående expertis och få råd från länsstyrelsens experter om de inte har erforderlig sakkunskap.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har inte funnit något klart uttalat behov av ökade resurser hos hälsovårdsnämnderna enbart för livsmedelshygieniska frågor. Med hänsyn härtill och då de flesta kommuner har kostsamma program framför sig inom t. ex. vattenvård och andra vårdområden, kan länsstyrelsen inte ansluta sig till förslaget om ett minsta antal tjänster för livsmedelskontroll. I stället måste utbyggnaden ske genom en avvägning mellan olika behov och den enskilda kommunens resurser. En eventuell resursökning bör inte enbart komma livsmedelshygienien till del utan tillföras den allmänna hälsovården.

Svenska kommunförbundet ställer sig mer negativt och avstyrker LSK:s förslag till utbyggnad av hälsovårdsnämndernas personalresurser. Förbundet uttalar att kommunerna givetvis är beredda att inom rimliga gränser engagera sig för en effektivare livsmedelstillsyn. Resurserna för denna specialuppgift måste emellertid vägas mot resurserna för andra angelägna behov. Bl. a. har kommunerna genom miljövårdsdebatten ställts inför stora krav på omgivningshygienens område. Kommunerna måste ta hänsyn till de krav och det ansvar de skall uppfylla inom omgivningshygienien över huvud taget. Att därvid prioritera livsmedelsfrågorna är enligt förbundet inte realistiskt och för övrigt inte motiverat. Även om det i landet finns vissa livsmedelshygieniska brister, är sålunda situationen på intet sätt alarmerande. Kommunförbundet föreslår att frågan om organisationen för den lokala livsmedelskontrollen utreds på nytt.

Övriga remissorgan som yttrat sig om hälsovårdsnämndernas organisation för lokal livsmedelskontroll är i princip positivt inställda till förslaget om en personalförstärkning. Olika meningar gör sig emellertid gällande hur långt man därvid skall gå bl. a. i fråga om hälsovårdsinspektörer och livsmedelshygieniker.

I fråga om antalet hälsovårdsinspektörer tillstyrks förslaget om minst två sådana tjänster i varje kommun av *länsläkaren i Gävleborgs län* och *Svenska hälsovårdstjänstemannaförbundet*.

Också veterinärstyrelsen finner det i princip riktigt att kommun skall vara skyldig att anställa minst två hälsovårdsinspektörer. Dispens från detta krav bör emellertid kunna lämnas tills storkommunreformen genomförs. *Länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Skaraborgs, Kristianstads, Värmlands och Jämtlands län samt länsveterinären i Jönköpings län* är av liknande uppfattning.

Ett stort antal remissinstanser avstyrker eller är negativt inställda till förslaget om minst två hälsovårdsinspektörer i varje kommun. I dessa yttranden föreslås i stället att man behåller den nuvarande föreskriften i hälsovårdsstadgan att hälsovårdsnämnden som biträde skall ha "en eller flera" hälsovårdsinspektörer.

Några av de remissinstanser som vill begränsa kravet på antalet hälsovårdsinspektörer till en eller flera i varje kommun anser att man också bör behålla den nuvarande möjligheten att ha en gemensam inspektör för flera kommuner. Sålunda framhåller *länsstyrelsen i Västerbottens län* att flera kommuner i länet ännu inte har någon utbildad eller heltidsanställd inspektör och att det torde bli svårt att få sådana tjänstemän, särskilt i små kommuner. Länsstyrelsen ifrågasätter också om en heltidsanställd inspektör är behövlig på sådana orter. Möjlighet bör därför finnas att två kommuner enar sig om en gemensam hälsovårdsinspektör eller två inspektörer med olika kompetens.

Liknande synpunkter till förmån för att flera kommuner skall kunna ha en gemensam hälsovårdsinspektör läggs fram av vissa remissinstanser som särskilt påpekar glesbygdens problem. De ifrågasätter behovet av heltidsanställda inspektörer i kommuner utan livsmedelsindustri eller annan mera komplicerad livsmedelshandling.

Vissa remissinstanser berör vidare frågan om förstärkning av hälsovårdsinspektörernas utbildning.

När det gäller förslaget att i större kommuner skall finnas anställda särskilda livsmedelshygieniker har från flera håll anmärkts att kompetensen för dessa befattningshavare bör anges på ett bättre sätt än bara med att de skall ha "högre utbildning".

Endast ett begränsat antal remissinstanser har yttrat sig om förslaget att provinsialläkare och stadsdistriktsläkare samt distriktsveterinärer i ökad utsträckning skall delta i hälsovårdsnämnds sammanträden och efter anmodan av länsläkare resp. länsveterinär medverka i den lokala livsmedelskontrollen genom besiktning och inspektion. Förslaget tillstyrks av *länsläkaren i Kopparbergs län* och *länsveterinären i Västerbottens län*.

I fråga om ökade insatser av tjänsteläkarna förklarar sig *Sveriges läkarförbund* i princip inte ha någon invändning mot att dessa befattningshavare skall kunna användas för besiktning eller inspektion i ärenden om livsmedelshygien. Förbundet understryker emellertid att dessa nya uppgifter för de flesta tjänsteläkare innebär ett ökat arbete

som de svårligen kan hinna med. Dessutom saknar flertalet läkare erforderlig utbildning i livsmedelshygien.

Svenska landstingsförbundet är väl medvetet om att humanmedicinsk sakkunskap inte kan undvaras i det omgivningshygieniska arbetet, om detta skall bli effektivt. Med hänvisning till att provinsial- och stadsdistriktsläkarnas arbetsuppgifter inom bl. a. omgivningshygienien är under utredning anser sig emellertid förbundet inte kunna tillstyrka en utökning av dessa tjänsteläkares åligganden inom livsmedelskontrollen. De bör sålunda som hittills endast ha en allmän observationstjänst på livsmedelsområdet. Däremot har landstingsförbundet i princip ingen invändning mot att tjänsteläkarna blir direkt skyldiga att delta i hälsovårdsnämnds sammanträden rörande livsmedelsfrågor. Behovet av ytterligare humanmedicinsk kunskap inom livsmedelshygienien bör enligt förbundet tillgodoses genom att länsläkarorganisationen ges ökade resurser.

Också *länsläkaren i Stockholms län* är negativt inställd till att provinsial- och stadsdistriktsläkare direkt skall medverka inom livsmedelskontrollen. Tjänsteläkarna torde sålunda i mycket begränsad utsträckning ha möjlighet att fullgöra dessa arbetsuppgifter.

Direkt avstyrkande yttranden i fråga om förslaget att provinsial- och stadsdistriktsläkare skall kunna åläggas inspektionsskyldighet i livsmedelsfrågor har avgetts av *länsstyrelsen i Älvsborgs län*, *länsläkaren i Jönköpings län* samt *länsveterinärerna i Blekinge, Älvsborgs och Värmlands län*. Därvid påpekas särskilt tjänsteläkarnas bristande tid för dessa uppgifter och att de inte har tillräckliga specialkunskaper i livsmedelshygien.

När det gäller medverkan i livsmedelskontrollen av distriktsveterinärerna uttalar *veterinärväsendeutredningen* att dessa befattningshavares kapacitet på livsmedelshygienens område bör tas till vara på ett bättre sätt än f. n. De bör därför som LSK föreslagit både kallas till och vara skyldiga att delta i hälsovårdsnämnds sammanträde som rör livsmedelsfrågor. Distriktsveterinärerna bör däremot inte få ställning som självständig myndighet inom livsmedelskontrollen utan på detta område som hittills endast fullgöra en allmän observationstjänst.

Departementschefen

Central organisation

Olika frågor om livsmedlens beskaffenhet har under senare år tilldragit sig ökat intresse. Orsakerna härtill är flera. En snabb teknisk utveckling i fråga om förpackning och distribution av livsmedel har gjort att det blivit svårare än tidigare för konsumenterna att bedöma livsmedlens hygieniska kvalitet. En allt större del av livsmedlen undergår vidare industriell behandling och förädling. Den tid som står till förfogande för att bereda och tillaga livsmedlen i hemmen har minskat till följd av det ökade förvärvsarbetet utom hemmet. Konsumenterna vill ha livsmedel

som kräver en liten arbetsinsats. Den industriella förädlingen av livsmedlen har medfört ökad användning av olika kemiska tillsatser i livsmedlen för att förbättra t. ex. hållbarheten eller smaken hos varan.

Vid sidan om de kemikalier som medvetet tillsätts livsmedlen kan man konstatera förekomst av främmande icke avsiktligt tillsatta ämnen i livsmedlen. Ämnen som tillförs vår miljö och som i en del fall är giftiga har via näringskedjan luft-vatten-växter-djur kommit in i livsmedlen. Under senare år har konstaterats förekomst av olika bekämpningsmedelsrester och även andra främmande ämnen i vissa livsmedel.

Konsumenterna har givetvis rätt att kräva att livsmedlen inte skall innehålla tillsatser eller främmande ämnen om detta gör livsmedlen mindre tjänliga till människoföda. Det är vidare befogat med normer för en högre standard när det gäller livsmedlens värde ur närings- och hälsosynpunkt. Både enskilda och storhushåll bör ha möjlighet att få näringsriktig kost.

Den utveckling som jag nu något berört nödvändiggör en förstärkning av samhällets insatser på livsmedelshygienens och livsmedelskontrollens område. Jag har tidigare i dag anmält frågan om att ersätta 1951 års livsmedelsstadga med en livsmedelslag som skall möjliggöra en större trygghet för konsumenterna i fråga om livsmedlens beskaffenhet. I den nya lagen skärps kraven på den hygieniska kvaliteten hos de saluhållna livsmedlen. Vidare meddelas föreskrifter i syfte att tillgodose konsumentintressen och att genom bättre information om varorna öka konsumenternas möjligheter att välja bra livsmedel.

För att syftet med den nya livsmedelslagen skall kunna fullföljas krävs en väl fungerande kontrollorganisation. Som jag redogjort för i det föregående har livsmedelsstadgekommittén (LSK) sett över den nuvarande organisationen och funnit att den splittring som f. n. råder i fråga om prövningen av olika livsmedelsfrågor inte är tillfredsställande. Kommittén har med hänsyn härtill funnit att den centrala administrationen bör koncentreras till en myndighet. Detta har vunnit stor anslutning vid remissbehandlingen.

LSK diskuterar möjligheterna att föra över alla livsmedelsfrågor till någon av de redan ansvariga myndigheterna, nämligen veterinärstyrelsen, socialstyrelsen eller statens institut för folkhälsan. LSK finner emellertid att inte någon av dessa i sin nuvarande form är helt lämplig för uppgiften. LSK anser i stället att en särskild myndighet bör inrättas för ändamålet. Större delen av den nya myndigheten förutsätts emellertid utgöras av delar från de myndigheter som nu har ansvaret för livsmedelsfrågorna.

Jag delar LSK:s uppfattning att en särskild myndighet bör inrättas som helt kan koncentrera sig på de olika arbetsuppgifter som den nya livsmedelslagen medför. Flertalet remissinstanser som uttalat sig i frågan om den centrala statliga organisationen för livsmedelsfrågor har också i

princip ställt sig positiva till att en särskild myndighet bildas härför. En del remissinstanser föreslår dock att socialstyrelsen skall ha hand om ledningen av livsmedelskontrollen. Som skäl anføres att frågor om livsmedelshygien, näringsinnehåll och näringsriktighet är väsentliga för folkhälsan och har ett nära samband med socialstyrelsens verksamhet med förebyggande hälsovård. Emellertid har socialstyrelsen själv anfört skäl som talar mot en sådan integration. Dessa skäl är främst att verket, som redan är mycket stort, skulle bli alltför tungrott och få svårigheter att med samma engagemang och kunskaper företräda alla de verksamhetsfält det skulle få ansvaret för. Jag delar denna uppfattning. Jag vill betona att jag anser att frågorna om livsmedelskontrollen är så väsentliga att de bör föras samman och att en särskild central myndighet bör få ansvaret för dem. Men självklart måste den nya myndigheten ha ett mycket nära samarbete med socialstyrelsen och andra verk och institutioner som berörs av frågor om livsmedel. Jag återkommer senare till formerna för ett sådant samarbete.

Några remissinstanser har förordat en ny utredning om den centrala organisationen av livsmedelskontrollen. Enligt min mening ger det föreliggande utredningsmaterialet och remissyttrandena häröver tillräckligt underlag för ett beslut om den centrala organisationen. En ny utredning skulle medföra onödigt dröjsmål med att få till stånd en effektiv och samlad organisation. Detta skulle också kunna medföra att den nya livsmedelslagen fick uppskjutas i avvaktan härpå.

LSK lägger fram två förslag till organisation av det nya verket. Kommitténs ena förslag — betecknat som Alternativ I — innebär att nuvarande veterinärstyrelsen med undantag av de båda byråer som handlägger ärenden om djursjukdomar, djurskydd m. m. och med viss utbyggnad i övrigt utgör det nya verket. De båda undantagna byråerna förutsätts samtidigt föras över till lantbruksstyrelsen. Kommitténs andra förslag — Alternativ II — innebär att hela veterinärstyrelsen ingår i det nya verket. Kommittén förordar att Alternativ II genomförs provisoriskt samt att det nya verket i samråd med berörda myndigheter snarast möjligt utreder och lägger fram förslag till slutgiltig organisation. I båda fallen bör enligt LSK statens institut för folkhälsan bestå som fristående organ tills vidare. Kommittén anför dock att det vid den förordade utredningen kan bli aktuellt att överväga folkhälsoinstitutets framtida ställning.

I ett särskilt yttrande framhåller två av LSK:s ledamöter att de anser att de båda avdelningar vid folkhälsoinstitutet vilka handlägger livsmedelsfrågor — födoämneshygieniska avdelningen och vitaminavdelningen — bör läggas samman med det nya verket. De föreslår också att institutets omgivningshygieniska avdelning förs till statens naturvårdsverk.

Remissinstanserna avvisar förslaget att ha en provisorisk organisation

och låta det nya verket utreda sin egen definitiva organisation. Jag anser inte heller att en provisorisk organisation bör genomföras. Enligt min mening bör den nya organisationen få en så definitiv utformning som möjligt och genomföras samtidigt som den nya livsmedelslagen träder i kraft.

I fråga om valet mellan de olika förslagen till organisation är meningarna delade bland remissinstanserna. Alternativ I stöds av ett tjugotal instanser och Alternativ II av ungefär lika många.

Avgörande för vilket organisationsalternativ som är det mest ändamålsenliga är vilka arbetsuppgifter som det nya verket bör ha. Enligt min mening är det viktigt att den nya centrala organisationen får koncentrera sig på de egentliga livsmedelsfrågorna såsom förutsätts i Alternativ I. En sådan avgränsning av det nya verkets arbetsområde ansluter till den nya livsmedelslagens definition av vad som bör räknas som livsmedel. Som livsmedel räknas därvid inte levande djur eller växande gröda. Avgörande för att en vara skall betraktas som livsmedel är att den är avsedd att förtäras av människor och att den är lämplig för detta ändamål. Det sistnämnda innebär att råvaran för livsmedlet inte får vara av sådan beskaffenhet att det färdiga livsmedlet kan antas bli skadligt att förtära, smittförande eller eljest otjänligt till människoföda. Ansvar för en kontroll av råvarorna i detta avseende bör åvila det nya verket. Däremot finner jag det inte nödvändigt att det i verkets arbetsuppgifter ingår frågor om hälso- och sjukvård av djur, ladugårdshygien m. m. Även om ett samband finns mellan dessa arbetsuppgifter och de renodlade livsmedelsfrågorna är sambandet större med de arbetsuppgifter på djurhållningens område som fullgörs av lantbruksstyrelsen. Jag förordar därför att de arbetsuppgifter som f. n. fullgörs av veterinärstyrelsens allmänna byrå och hälsokontrollbyrå förs över till lantbruksstyrelsen, som då blir central förvaltningsmyndighet för ärenden om hälso- och sjukvård av husdjur och om djurskydd samt huvudman för veterinärväsendet i allmänhet och distriktsveterinärorganisationen. Till lantbruksstyrelsen bör också knytas veterinärstyrelsens disciplinnämnd och nämnden för veterinärmedicinsk rådgivning och information. Däremot bör besiktningsveterinärorganisationen lyda under livsmedelsverket. Jag har inhämtat att lantbruksstyrelsen avser att begära att statskontoret ser över styrelsens organisation. De veterinära byråerna bör föras över till lantbruksstyrelsen och organisatoriskt få en relativt fristående ställning genom att en särskild avdelning inrättas tills vidare. Till styrelsen bör även föras över de administrativa resurser som f. n. utnyttjas av de två byråerna. Jag förutsätter att ett nära samarbete kommer att äga rum mellan livsmedelsverket och lantbruksstyrelsen i hygienfrågor och andra frågor som berör både de levande djuren och livsmedelsråvaran. En rad former finns för samverkan mellan myndigheter med angränsande arbetsområden, t. ex. samråd vid utfär-

dandet av föreskrifter, kontakter mellan tjänstemännen och remissförfarande. Vilken form som är mest effektiv får bestämmas i det enskilda fallet.

Vad LSK i övrigt anfört om det nya verkets arbetsuppgifter kan jag i princip biträda. Verkets främsta uppgift bör vara att leda, samordna och övervaka det livsmedelshygieniska arbetet samt vidare att vara central myndighet för ärenden, vilka kan aktualiseras genom den nya livsmedelslagen.

Det nya verkets arbete bör i första hand inriktas på övervakning av hygien hos livsmedel från råvaruproduktion och import samt tillverkning, vidareberedning, förpackning, lagring, transport, saluhållande och annan hantering fram till dess livsmedlen når konsumenten.

För att kunna leda kontrollarbetet och för att kunna ta initiativ och göra utredningar på det livsmedelshygieniska området krävs tillgång till forsknings- och undersökningsresurser. Hittills har främst statens institut för folkhälsan biträtt med sådana resurser. Födoämneshygieniska avdelningen och vitaminavdelningen har biträtt med sakkunskap i fråga om födoämnens hygieniska beskaffenhet, livsmedelskemi, livsmedelstoxikologi, näringsvärde, kostinformation och vitaminundersökningar.

LSK föreslår att statens institut för folkhälsan byggs ut för att kunna göra undersökningar och utredningar åt i första hand det nya verket men anser att institutet bör vara fristående från verket. Två ledamöter av kommittén anför emellertid att fördelar står att vinna om folkhälsoinstitutet läggs samman med det nya verket. Av de remissinstanser som yttrat sig i frågan har flertalet anslutit sig till LSK:s förslag och ansett bl. a. att den beslutande administrativa myndigheten bör vara skild från det organ som bedriver utredning och forskning samt är centralt undersökningsorgan för livsmedelskontrollen. Risker anses vid en sammanläggning kunna finnas för intressekonflikter och för att det långsiktiga forskningsarbetet skulle få stå tillbaka för löpande mera aktuella undersökningsuppgifter.

Enligt min mening är det nödvändigt att det nya livsmedelsverket har direkt tillgång till undersöknings- och forskningspersonal och laboratorieresurser för att kunna leda och övervaka det livsmedelshygieniska kontrollarbetet. Verket bör kunna disponera personal och laboratorieresurser för kontroll i olika aktuella livsmedelsfrågor men även kunna ta initiativ till livsmedelshygieniska undersökningar som är av betydelse på längre sikt. För att verket skall fungera på avsett sätt behöver det också en nära och fortlöpande kontakt med forskning och utbildning på livsmedels- och näringsområdet.

Efter samråd med chefen för socialdepartementet har jag funnit det lämpligast och mest rationellt att livsmedelsverkets behov av undersöknings- och forskningsresurser tillgodoses genom att folkhälsoinstitutets två livsmedelsavdelningar inordnas som särskilda enheter i det nya ver-

ket. Härigenom undviks en dubblering av vetenskaplig personal vid livsmedelsverket och folkhälsoinstitutet med de olägenheter detta medför i form av onödigt dubbelarbete, informationsproblem o. d.

De båda livsmedelsavdelningarna bör ges en självständig ställning inom det nya verket. Som jag återkommer till i det följande bör de ingå i en särskild undersökningsavdelning.

De båda livsmedelsavdelningarna vid folkhälsoinstitutet bör efter överföring till livsmedelsverket ha nära kontakt med medicinsk fakultet, veterinärhögskolan och andra forsknings- och undervisningsorgan som sysslar med närings- och livsmedelsfrågor. Personalen vid undersökningsavdelningen bör som f. n. är fallet vid födoämneshygieniska avdelningen och vitaminavdelningen kunna bistå vid den akademiska utbildningen i näringslära tillsammans med medicinsk fakultet och matematisk-naturvetenskaplig fakultet.

Livsmedelsverket bör vidare få i uppdrag att utse laboratorier för livsmedelsundersökningar.

Förutom livsmedelsavdelningarna finns vid folkhälsoinstitutet en omgivningshygienisk avdelning, en kansli- och ekonomisektion samt en utredningssektion. Den omgivningshygieniska avdelningen sysslar med utredning, forskning och kontrollundersökningar huvudsakligen ur medicinsk synvinkel inom luftvård och vattenvård och på bullerområdet. Avdelningen har vidare hand om huvuddelen av undervisningsverksamheten vid institutet i form av bl. a. kurser för hälsovårdsinspektörer och tjänsteläkare. Avdelningen utgör i vissa avseenden del av karolinska institutets hygieniska institution.

Den omgivningshygieniska avdelningens verksamhet har ett nära samband med naturvårdsverkets arbete. Jag föreslår därför att avdelningen förs över till naturvårdsverket. Detta bör betraktas som en provisorisk lösning i avvaktan på resultatet av miljökontrollutredningens arbete. Denna utredning har bl. a. i uppdrag att inventera befintliga resurser när det gäller kontroll av miljöfarliga produkter. Utredningen skall också bedöma det framtida behovet av sådana resurser och lägga fram förslag till hur laboratorieverksamheten på området bör vara organiserad. Utredningen skall särskilt beakta möjligheterna att samordna verksamheten på bl. a. laboratorieområdet. Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att ge miljökontrollutredningen i uppdrag att utreda den omgivningshygieniska avdelningens framtida ställning och organisation.

De administrativa sektionerna vid folkhälsoinstitutet bör till den del arbetsuppgifterna hänför sig till de båda livsmedelsavdelningarna föras till livsmedelsverket. De tjänster vars arbetsuppgifter har anknytning till den omgivningshygieniska avdelningen bör föras över till naturvårdsverket.

Som jag tidigare nämnt biträder jag i princip vad LSK anfört om det

nya verkets arbetsuppgifter. Ärenden om tillsatser till livsmedel, bekämpningsmedelsrester och vitaminering bör således i enlighet med förslaget föras över från kommerskollegium till livsmedelsverket. De remissinstanser som yttrat sig i frågan har tillstyrkt att så sker. Vidare bör de ärenden angående kontroll av charkuterivaror som f. n. handläggs av statens jordbruksnämnd föras över till livsmedelsverket.

Personalbehov

LSK framhåller att det med hänsyn till de många nya arbetsuppgifterna vid livsmedelsverket inte är möjligt att bygga ut verket fullständigt på en gång. Verket föreslås få börja med en basorganisation av tjänster som bedöms oundgängligen nödvändiga. En utbyggnad får därefter ske i den takt utvecklingen ställer krav på förstärkningar.

För en nödvändig basorganisation behövs enligt LSK 79 tjänster varav 44 för handläggande personal och 35 för övrig personal. Härutöver räknar LSK med behov av en kraftig personalförstärkning vid folkhälsoinstitutet, nämligen en fördubbling av resurserna för kontroll av vitaminer och andra berikningsmedel i livsmedel och en 50-procentig ökning i fråga om övrig livsmedelskontroll vid institutet. LSK:s förslag kan beräknas innebära att antalet tjänster ökas med ca 55 i förhållande till det antal som f. n. finns för ändamålet vid veterinärstyrelsen, folkhälsoinstitutet, kommerskollegium och statens jordbruksnämnd.

Vid den sammanföring jag förordat i det föregående av de arbetsuppgifter som fullgörs av enheter som sysslar med livsmedelsfrågor vid veterinärstyrelsen, folkhälsoinstitutet, kommerskollegium och statens jordbruksnämnd berörs sammanlagt 152 tjänster. Genom sammanföringen bör en del rationaliseringsvinster uppstå. Härutöver krävs emellertid en förstärkning för att livsmedelsverket skall kunna fullgöra den betydande mängd nya arbetsuppgifter som tillkommer till följd av den nya livsmedelslagen. Bland de nya arbetsuppgifter som kräver förstärkningar kan nämnas arbetet med att övervaka införande av hållbarhetsmärkning och innehållsdeklaration för livsmedel, kontroll av tillsatser och främmande ämnen i livsmedel samt toxikologiska och genetiska undersökningar i anslutning till detta. Härtill kommer behovet av att intensifiera redan förekommande livsmedelskontroll. Det är givetvis svårt att beräkna behovet av personal för att fullgöra de nya uppgifter som det här är fråga om. En prioritering i tiden av olika arbetsuppgifter måste kunna ske på detta område liksom inom andra samhällsområden. Utgångspunkten för bedömningen av personalbehovet bör dock enligt min mening vara att skapa en stark och effektiv organisation som förmår att tillvarata livsmedelskonsumenternas intressen och att stödja industrin och handeln i deras arbete med att förbättra livsmedlens hy-

gieniska kvalitet. Den basorganisation som krävs för detta beräknar jag behöva omfatta 186 tjänster. Jämfört med befintligt antal tjänster är detta en förstärkning med 34 tjänster. Jag beräknar att den behövliga personalen kan fördelas på olika avdelningar och enheter vid det nya verket i enlighet med den organisationstablå som torde få fogas till protokollet som *bilaga 3*. Till verkets förfogande bör vidare ställas medel för att utnyttja expertis och för att tillfälligt anställa arbetskraft.

LSK har i samband med sin beräkning av personalbehovet vid livsmedelsverket erinrat om att livsmedelskontrollen i grunden är en humanmedicinsk fråga och att det därför är mycket angeläget att det nya verket får tillgång till läkare med utbildning på livsmedelsområdet. LSK anser det vidare angeläget att det nya verket får tillgång till andra specialister, t. ex. veterinärer, livsmedelstekniker, ekonomer, branschskunniga m. fl.

Den humanmedicinska bedömningen är givetvis av grundläggande betydelse i det livsmedelshygieniska arbetet. Genom att vid folkhälsoinstitutet befintlig humanmedicinskt utbildad personal kommer att ingå i det nya verket tillgodoses LSK:s synpunkter. Det ankommer på det nya verkets ledning att vid rekrytering av personal bevaka denna fråga och även i övrigt söka tillgodose verkets behov av olika slag av specialister.

Verksledningen

LSK föreslår att det nya verket skall stå under ledning av en styrelse i vilken verkschefen ingår. Styrelsen föreslås i övrigt bestå av dels representanter för myndigheter med anknytning till livsmedelsfrågor, dels representanter för industrin, handeln, konsumentkooperationen, jordbruksnäringen, arbetstagarna och konsumenterna. Vidare föreslår LSK att verksledningen till sitt förfogande skall ha ett vetenskapligt råd bestående av vetenskapsmän med väl meriterad erfarenhet av frågor på livsmedelsområdet.

Remissinstanserna har inte haft något att erinra mot förslaget om att inrätta en verksstyrelse. Åtskilliga av dem har fört fram synpunkter på sammansättningen och uttalat önskemål om att bli företrädare i styrelsen.

Många olika intressen berörs av livsmedelsfrågornas lösning, och det är angeläget att få frågorna så allsidigt belysta som möjligt. Detta talar för en styrelse med relativt många ledamöter. Styrelsen får emellertid inte vara så stor att den inte kan arbeta effektivt. En avvägning måste därför göras mellan kravet på allsidig representation och möjligheten till effektivt arbete när antalet ledamöter bestäms. Enligt min mening

bör styrelsen bestå av högst nio ledamöter. Jag räknar med att det bör vara möjligt att inom denna ram rymma representanter för konsumentintressen, handel, industri och jordbruk samt även att tillgodose det nödvändiga sambandet med socialstyrelsens verksamhet. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta i denna fråga.

Liksom LSK föreslagit bör vidare ett vetenskapligt råd inrättas. Genom ett sådant råd har verket också tillgång till sakkunskap på områden som inte blivit företrädna i styrelsen.

Verksorganisationen

Enligt LSK:s Alternativ I bör det nya verket ha fem byråer, nämligen en allmän livsmedelsbyrå, en köttvarubyrå, en normbyrå, en teknisk byrå och en administrativ byrå. En reservant i kommittén vill i stället för allmän livsmedelsbyrå och köttvarubyrå ha två hygienbyråer, av vilken den ena skall handlägga ärenden om samtliga slags livsmedel under produktionsstadiet och den andra ärenden om fortsatt hantering efter produktionsstadiet. Reservanten föreslår också att de båda hygienbyråerna med hänsyn till omfattningen av arbetsuppgifterna och nödvändigheten av en samordnad insats betraktas som en avdelning under en gemensam avdelningschef.

Flertalet remissinstanser lämnar LSK:s förslag till byråindelning utan erinran. Vissa instanser, bland dem veterinärstyrelsen, förordar dock den uppdelning av ärendena med hänsyn till hanteringen som föreslagits i den nyss nämnda reservationen.

Av skäl som jag tidigare angett anser jag att folkhälsoinstitutets livsmedelsavdelningar bör inordnas i livsmedelsverket. Mitt organisationsförslag avviker därför från det som LSK lagt fram.

Som jag tidigare framhållit bör livsmedelsavdelningarna från folkhälsoinstitutet hållas samman i en undersökningsavdelning under en avdelningschef. Denna avdelning bör ha tre enheter, nämligen en livsmedelsenhet, en vitaminenhet och en toxikologisk enhet. De båda först nämnda enheterna motsvarar vitaminavdelningen och större delen av den födoämnesshygieniska avdelningen vid folkhälsoinstitutet. Den toxikologiska enheten innefattar den av mig tidigare förordade förstärkningen av den nuvarande toxikologiska sektionen vid folkhälsoinstitutets födoämnesshygieniska avdelning.

Det löpande arbetet med olika livsmedelshygieniska frågor bör fullgöras inom en hygienavdelning där veterinärstyrelsens nuvarande hygienbyrå utgör stommen. Arbetet bör delas upp på tre enheter. En produktionsenhet bör inrättas för produktionshygieniska frågor för alla slag av livsmedel och en hanteringsenhet för andra frågor om allmän livsmedelshygien vid hantering av livsmedel efter produktionsstadiet. Jag

förordar vidare att på denna avdelning inrättas en normenhet för frågor om sammansättning och beskaffenhet av livsmedel, marknadsfrågor, livsmedelsstandards, ärenden om tillsatser och främmande ämnen i livsmedel m. m. LSK har också föreslagit inrättande av en teknisk byrå. I likhet med veterinärstyrelsen anser jag att tekniska frågor om produktionshygien bör handläggas på enheten för produktionshygien och övriga tekniska frågor på hanteringsenheten.

Den administrativa personal som förs över från veterinärstyrelsen och folkhälsoinstitutet bör föras samman till en administrativ avdelning. Arbetet vid avdelningen bör delas upp på en kanslienhet för kamerala och ekonomiska frågor och en juridisk enhet för bl. a. frågor om tillämpning av livsmedelslagstiftningen. Den administrativa avdelningen bör också svara för frågor rörande beredskapsplanläggningen.

Chefen för undersökningsavdelningen bör benämnas professor. Chef för enhet vid undersökningsavdelningen bör i likhet med vad nu gäller vid folkhälsoinstitutet få kallas professor.

Det nya verket bör inrättas den 1 januari 1972, dvs. samma dag som den nya livsmedelslagen är avsedd att träda i kraft. Den organisation som jag förordat kommer att kräva ett betydande planerings- och förberedelsearbete, som lämpligen bör fullgöras av en organisationskommitté. Jag avser att återkomma till Kungl. Maj:t i denna fråga. Kungl. Maj:t bör begära bemyndigande av riksdagen att vidta de övergångsarrangorandningar och åtgärder i övrigt som behövs för förslagens genomförande.

Lokalisering

Chefen för finansdepartementet har tidigare denna dag anmält frågan om flyttning av viss statlig verksamhet från Storstockholmsområdet. Han har därvid framhållit det vara angeläget att statlig verksamhet flyttas ut från Storstockholmsområdet. Delegationen för lokalisering av statlig verksamhet har i sin huvudrapport (SOU 1970: 29) inte tagit upp lokaliseringsfrågan för folkhälsoinstitutet och veterinärstyrelsen i avvaktan på ställningstagande till LSK:s förslag. Jag finner det angeläget för såväl personalens som för verksamhetens del att slutlig ställning tas i lokaliseringsfrågan i samband med att organisationsfrågan avgörs. De delar av nämnda myndigheter som föreslås föras över till lantbruksstyrelsen och naturvårdsverket bör självfallet lokaliseras till samma orter som dessa myndigheter. I detta sammanhang tar jag därför upp endast frågan om livsmedelsverkets lokalisering.

Jag har tidigare framhållit att det är viktigt att en centralmyndighet på livsmedelsområdet får tillgång till resurser för undersökning och forskning på det livsmedelshygieniska området. Sådan verksamhet be-

drivs f. n. vid bl. a. livsmedelshygieniska institutionen vid veterinärhögskolan, födoämnesshygieniska avdelningen och vitaminavdelningen vid folkhälsoinstitutet samt vissa avdelningar, främst den bakteriologiska, vid statens veterinärmedicinska anstalt. Dessa enheter, vilka samarbetar med varandra, utgör ett centrum i vårt land för forskning, undervisning, praktiskt-vetenskapliga undersökningar och kontroll inom livsmedelshygienens område. Samtliga nämnda enheter är f. n. lokaliserade till Stockholmsområdet. 1970 års riksdag beslöt dock att veterinärhögskolan och veterinärmedicinska anstalten skall flyttas till Uppsala. Om det nya livsmedelsverket också förläggs till Uppsala skulle således centrum på det livsmedelshygieniska området i sin helhet flyttas från Stockholm till Uppsala. Verksamheten på ifrågavarande område bör bli än mera slagkraftig med hänsyn till närheten till den omfattande forskning och försöksverksamhet på jordbruksproduktionens område som bedrivs inom lantbrukshögskolans ram och således redan är lokaliserad till Uppsala.

Uppsala erbjuder också mycket goda möjligheter till samverkan med bl. a. humanmedicinsk forskning. Det kan nämnas att vid Uppsala universitets medicinska fakultet finns en professur i näringslära.

Mot bakgrund av vad jag här anfört förordar jag att livsmedelsverket förläggs till Uppsala. Beträffande information till berörd personal, omställningsåtgärder för personalen m. m. får jag hänvisa till vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag anfört i dessa frågor.

Enligt min mening är det mycket angeläget att flyttningen till Uppsala sker så snart som möjligt. Detta är viktigt framför allt med hänsyn till den besvärliga lokalsituationen för berörda myndigheter och möjligheten att snabbt föra samman de olika delarna av det nya verket lokalmässigt.

Regional organisation

Enligt gällande bestämmelser skall länsstyrelsen vaka över att de kommunala organ som har hand om livsmedelskontrollen, dvs. främst hälsovårdsnämnderna, fullgör sina åligganden. Om missförhållanden på området kommer till länsstyrelsens kännedom skall den se till att åtgärder vidtas för att avhjälpa dem. Länsstyrelsen biträds i dessa frågor av länsveterinären och länsläkarorganisationen.

LSK föreslår att länsstyrelsen blir direkt utövande kontrollinstans i stället för som nu endast övervakande och rådgivande. Som exempel på nya uppgifter för länsstyrelsen anger LSK inspektion av större livsmedelsindustrier, provtagning och undersökning av livsmedel samt godkännande av vissa livsmedelslokaler. Alla dessa uppgifter ligger i första hand hos resp. kommun, men länsstyrelsen skall enligt förslaget kunna

träda in när hälsovårdsnämnd inte har resurser att klara sina uppgifter, t. ex. i fråga om kontroll av mycket stora livsmedelsföretag.

Länsveterinären och länsläkarorganisationen föreslås av LSK samtidigt bli inordnade i länsstyrelsen. Förutom med veterinärer och läkare bör länsstyrelserna också förstärkas med livsmedelstekniker. LSK anför att varje länsstyrelse bör ha tillgång till länsläkare, länsveterinär, livsmedelstekniker och länshälsovårdskonsulent. Som en första etapp bör enligt LSK tio tjänster för livsmedelstekniker inrättas i de län där den industriella livsmedelstillverkningen är störst. Vidare föreslår LSK att 24 nya tjänster som länshälsovårdskonsulent inrättas.

I remissyttrandena är meningarna delade i fråga om att göra länsstyrelsen till direkt kontrollerande livsmedelsmyndighet. Flera instanser understryker att en överföring av direkta kontrolluppgifter till länsstyrelse bör ske med stor restriktivitet och att det dessutom förutsätter att länsveterinär och länsläkare inordnas i länsstyrelsen. Andra instanser, t. ex. Svenska kommunförbundet och flera länsstyrelser, avvisar förslaget att länsstyrelsen skall överta viss del av den lokala kontrollen. Kommunförbundet anför att bristen på klara kompetensgränser innebär risk för dubbelkontroll och för intresse- och åtgärds-kollisioner. Några länsstyrelser påpekar att det finns risk för att kommunerna litar på att länsstyrelsen övertar dess uppgifter och att kostnaderna för kontrollen därigenom förs över från kommunerna till staten.

Enligt min mening bör både det nya livsmedelsverket och länsstyrelserna kunna bistå kommunerna med råd och anvisningar och expert-hjälp i komplicerade kontrollfrågor. Livsmedelsverket bör för ändamålet ha medel till sitt förfogande för att lämna teknisk expertishjälp m. m. på det regionala planet. I anslagsberäkningen i det följande kommer jag att beräkna medel för detta ändamål för första halvåret 1972. Däremot bör inte nu särskilda teknikertjänster inrättas vid länsstyrelserna. Vad gäller ansvaret för livsmedelskontrollen på det lokala planet delar jag Svenska kommunförbundets mening att detta alltså bör ligga kvar hos hälsovårdsnämnderna.

Det är givetvis angeläget att det finns en klar kompetensfördelning även i övrigt mellan de olika livsmedelsmyndigheterna. Som jag tidigare denna dag anfört vid anmälan av ny livsmedelslagstiftning bör Kungl. Maj:t i tillämpningsföreskrifter till livsmedelslagen närmare ange vilka uppgifter som resp. organ inom livsmedelskontrollen skall ha.

Jag anser att det bör vara till fördel för länsstyrelserna i arbetet med livsmedelsfrågor om länsveterinärerna flyttas in i styrelserna. Tidigare avsåg länsveterinärernas verksamhet till övervägande del bekämpande av smittsamma djursjukdomar och bland dessa även sjukdomar som kan överföras från djur till människa. Numera domineras deras uppgifter av arbete inom livsmedelskontrollen. Med hänsyn härtill anser jag det mest angeläget att länsveterinärerna snarast möjligt

inordnas i länsstyrelserna. Jag förordar därför, efter samråd med chefen för civildepartementet, att länsveterinären skall ingå i länsstyrelsen fr. o. m. den 1 januari 1972. Livsmedelsverket och lantbruksstyrelsen bör få utfärda erfoderliga anvisningar rörande länsveterinärens arbete i frågor som hör till resp. verk.

Frågan om att inordna länsläkarorganisationen i länsstyrelsen kräver ytterligare beredning. Denna fråga får tas upp senare i annat sammanhang.

Lokal organisation

LSK anför att det finns brister i den nuvarande lokala kontrollen därför att hälsovårdsnämnderna särskilt i mindre kommuner saknar ekonomiska och personella resurser för en effektiv livsmedelskontroll. LSK föreslår att hälsovårdsnämnderna förstärks med ytterligare en hälsovårdsinspektör i varje kommun. Det bör enligt LSK inte längre vara möjligt att anställa en gemensam inspektör för flera kommuner och inte heller att förena inspektörstjänst med annan tjänst. F. n. finns 531 hälsovårdsinspektörstjänster. LSK räknar med att antalet inspektörstjänster behöver ökas med ungefär 200 för att hälsovårdsnämnderna skall kunna fylla kraven enligt den nya livsmedelslagstiftningen. Folkhälsoinstitutet utbildar f. n. ett 50-tal inspektörer varje år.

LSK föreslår vidare att utöver de nuvarande stadsveterinärtjänsterna ytterligare 10 tjänster som livsmedelshygieniker inrättas i de största kommunerna. De bör ha särskild utbildning i livsmedelshygieniska och livsmedelstekniska frågor.

Tjänsteläkare och tjänsteveterinär bör enligt LSK alltid kallas till hälsovårdsnämnds sammanträde som rör livsmedelsfrågor.

Några av remissinstanserna anser att förslagen om förstärkning av hälsovårdsnämnderna bör genomföras för att nämnderna bättre än nu skall kunna fullgöra sina uppgifter på livsmedelsområdet.

Andra instanser, däribland Svenska kommunförbundet, avstyrker förslaget om personalökning för hälsovårdsnämnderna. Kommunförbundet anför att resurserna för livsmedelstillsyn måste vägas mot resurserna för andra angelägna behov, t. ex. på omgivningshygienens område.

Enligt flera remissinstanser måste frågan om hur många hälsovårdsinspektörer som skall finnas i varje kommun avgöras från fall till fall. Också efter kommunsammanslagningen kommer det att finnas kommuner, där tillräckliga arbetsuppgifter inte finns för två hälsovårdsinspektörer. I flera yttranden framhålls att även möjligheten att ha gemensam hälsovårdsinspektör för flera kommuner bör bibehållas liksom rätten att förena hälsovårdsinspektörstjänst med annan tjänst.

Mot förslaget att ålägga tjänsteläkarna ökade uppgifter inom livs-

medelskontrollen anför flera remissinstanser att läkarna redan nu har en mycket stor arbetsbörda och att de inte har tillräckliga specialkunskaper i livsmedelshygien.

Som jag tidigare anført anser jag att ansvaret för livsmedelskontrollen på det lokala planet bör ligga hos hälsovårdsnämnden. Jag anser emellertid inte att det är lämpligt att föreskriva att varje kommun måste ha minst två hälsovårdsinspektörer. Antalet tjänster bör anpassas efter arbetsuppgifterna, vilket bl. a. sammanhänger med antalet livsmedelsföretag inom kommunen. Därför anser jag att den nu gällande föreskriften att i varje kommun skall finnas en eller flera hälsovårdsinspektörer bör bibehållas.

Möjligheten att låta ledamot av hälsovårdsnämnd fullgöra hälsovårdsinspektörs uppgifter kommer genom kommunsammanslagningarna att behöva utnyttjas i mindre utsträckning än tidigare. Av samma skäl blir behovet mindre av att flera kommuner har en gemensam inspektör anställd. Med hänsyn till de ökade kraven både inom livsmedelsområdet och inom miljövården kommer det som regel att finnas tillräckliga arbetsuppgifter för minst en heltidsarbetande hälsovårdsinspektör i varje kommun. Bestämmelserna i hälsovårdsstadgan om möjlighet för ledamot av hälsovårdsnämnden att fullgöra inspektörsuppgifter bör därför utgå liksom föreskriften om att förena inspektörstjänst med annan tjänst och rätten för flera kommuner att ha gemensam inspektör. Skulle undantag behövas härifrån, bör Kungl. Maj:t kunna ge dispens om särskilda skäl föreligger. Som exempel på sådana skäl kan nämnas de speciella förhållanden som gäller i glesbygdsområdena samt önskemål att också i fortsättningen kunna ta i anspråk kunniga och erfarna kommunala förtroendemän. Förslag till ändring i hälsovårdsstadgan beträffande dessa frågor har jag anmält tidigare denna dag.

Behovet av hälsovårdsinspektörer med god utbildning kommer att öka, bl. a. till följd av den nya livsmedelslagstiftningen. Hur många inspektörer som kommer att behövas, hur utbildningen skall vara utformad och hur lång undervisningstiden skall vara är några av de frågor som f. n. utreds av en sakkunnig för översyn av hälsovårdsinspektörsutbildningen. De nämnda frågorna tas upp i flera remissyttranden, men jag anser att en diskussion av dem bör anstå tills utredningens resultat föreligger. Jag är inte heller beredd att nu ta ställning till förslaget om särskilda tjänster för livsmedelshygieniker.

Vid min anmälan av fråga om ändring av hälsovårdsstadgan har jag även förordat att tjänsteläkare och tjänsteveterinär skall kallas till sammanträden i hälsovårdsnämnd när livsmedelsfrågor skall behandlas. Sådan läkare och veterinär skall vara skyldig att delta i sammanträden som han kallats till, såvida han inte hindras av andra brådskande tjänsteuppgifter.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1) godkänna de riktlinjer för organisation av livsmedelskontroll m. m. som framgår av vad jag anført,

2) besluta att en central myndighet för livsmedelsfrågor skall inrättas den 1 januari 1972,

3) besluta att en veterinäravdelning provisoriskt skall inrättas vid lantbruksstyrelsen den 1 januari 1972,

4) besluta att den omgivningshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan provisoriskt skall föras över till statens naturvårdsverk den 1 januari 1972,

5) besluta att statens institut för folkhälsan och veterinärstyrelsen skall upphöra vid utgången av år 1971,

6) godkänna att länsveterinärerna inordnas i länsstyrelserna den 1 januari 1972,

7) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de övergångsanordningar och åtgärder i övrigt som behövs för förslagets genomförande.

Anslagsfrågor för budgetåret 1971/72

Bil. 7 E 10. Statens institut för folkhälsan m. m.

1969/70 Utgift	110 620 295
1970/71 Anslag	111 480 000
1971/72 Förslag	7 813 000

¹ Anslaget Statens institut för folkhälsan.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1971/72 har statens institut för folkhälsan inte tagit hänsyn till hur ett genomförande av ny livsmedelslagstiftning m. m. på grundval av livsmedelsstadgekommitténs betänkande skulle inverka på institutet. Framställningen utgår alltså från att institutets verksamhet bedrivs enligt gällande instruktion.

	1970/71	Beräknad ändring	
		Institutet 1971/72	Dep.chefen 1/7—31/12 1971
Personal			
Handläggande personal	41	+ 14	—
Övrig personal	146	+ 18	—
	187	+ 32	—

	1970/71	Beräknad ändring	
		Institutet 1971/72	Dep.chefen 1/7—31/12 1971
Anslag			
Avlöningar	6 666 000	+ 1 510 000	— 3 328 000
Sjukvård	24 000	—	— 12 000
Receersättningar	100 000	+ 35 000	— 45 000
Därav utrikes resor	(24 000)	(+ 26 000)	(— 10 000)
Resor som ersätts av uppdragsgivare	15 000	—	— 7 000
Lokalkostnader	667 000	+ 20 000	— 323 000
Expenser	1 714 000	+ 227 000	— 807 000
Därav representation	(3 000)	(+ 2 000)	(— 1 500)
Informationsverksamhet	100 000	+ 50 000	— 46 000
Databearbetningar för vissa koststatundersökningar	130 000	+ 33 000	— 58 000
Livsmedelsanalyser	400 000	+ 45 000	— 182 000
Uppdragsverksamhet	90 000	—	— 45 000
Lönekostnadspålägg	1 574 000	+ 350 000	— 754 000
Beredskapsanslag	—	+ 100 000	—
	11 480 000	+ 2 370 000	— 5 607 000

Inkomsten vid institutet, som redovisas på driftbudgetens inkomstsida under uppbörd i statens verksamhet, beräknas till 700 000 kr.

Statens institut för folkhälsan

1. Löne- och prisomräkning m. m. 241 000 kr.

2. Vid omgivningshygieniska avdelningens medicinska sektion behövs dels två laboratorieingenjörer för behandling av frågor rörande metalltoxikologi resp. luktande luftföroreningar, dels tre laboratorieassistenter för sektionens ökade verksamhet med bl. a. långtidsverkningar. Därjämte behövs tre tjänster för utbildning av behöriga till tjänster som länsläkare, biträdande länsläkare och vissa stadsläkare.

För ADB-behandling vid sociologiska undersökningar behövs en assistent.

För avdelningens epidemiologiska undersökningar över människans påverkan av olika yttre miljöfaktorer och deras inverkan på hälsotillståndet föreslås en tjänst som laborator och en biträdestjänst.

För att handlägga bullerfrågor krävs att bullersektionen tillförs en tjänst som laboratorieingenjör.

Undervisningssektionen har behov av en förste avdelningsingenjör och två assistenter, varjämte arvodestjänsten för litteratur- och dokumentationsarbete föreslås bli utbytt mot en assistenttjänst.

Avdelningen behöver vidare en assistent för kartläggningsarbeten, kostnadsberäkningar och annan planering i samband med utredningar och fältundersökningar. (+ 824 400 kr.)

3. Födoämneshygieniska avdelningen behöver för sina uppgifter inom livsmedelsbiologin förstärkas med en laborator (mikrobiolog) och en förste mikrobiolog.

På det toxikologiska området behövs ökning med en laboratorieläkare för undersökningar av förgiftningsrisker i samband med livsmedelsförpackningar av plast och en assistent för forskning rörande biocidproblem. De toxikologiska undersökningarna kräver vidare två laboratorieassistenter samt för patologiska undersökningar av djurorgan en preparatris.

Näringssektionen bör ställas under ledning av en laborator. För koststatundersökningar behövs vidare en kostkonsulent. Ökade medel för sektionens databearbetningar erfordras.

De kemiska sektionerna behöver en förste kemist, en assistent och två förste laboratorieassistenter. Vidare bör en tjänst som assistent i högst Ae 24 utbytas mot tjänst i Ae 24.

För analyser av bekämpningsmedelsrester och kvicksilver i livsmedel erfordras ytterligare medel. (+ 734 500 kr.)

4. På vitaminavdelningen begärs en förste kemist (+72 700 kr.).

5. Kansli- och ekonomisektionen behöver förstärkas med en förste byråsekreterare och en bilförare (+88 700 kr.).

6. Gemensamt för institutet fordras medel för att tillgodose ökade behov avseende experter, tjänsteresor, informationsverksamhet samt inventarier, förbrukningsmaterial, böcker m. fl. expenser. (+ 308 700 kr.)

Departementschefen

Enligt det förslag till organisation av ett nytt livsmedelsverk som jag lagt fram i det föregående skall födoämneshygieniska avdelningen och vitaminavdelningen vid statens institut för folkhälsan ingå i det nya verket. Också större delen av den administrativa personalen förs över till livsmedelsverket. Den omgivningshygieniska avdelningen och viss administrativ personal skall föras över till naturvårdsverket. Som jag tidigare angett bör omorganisationen ske den 1 januari 1972. Fram till dess bör folkhälsoinstitutet fortsätta sin verksamhet som hittills.

Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t i prop. 1971: 1 (bil. 7 s. 67) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Statens institut för folkhälsan beräkna ett förslagsanslag av 11,8 milj. kr. Medel för bestridande av kostnaderna för dels folkhälsoinstitutets nuvarande verksamhet under tiden den 1 juli—den 31 december 1971, dels de uppgifter som därefter under återstoden av budgetåret 1971/72 övertas av naturvårdsverket bör anvisas under ett nytt förslagsanslag, kallat Statens institut för folkhälsan m. m.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag medelsbehovet för statens institut för folkhälsan för tiden den 1 juli—den 31 december 1971 till 5 873 000 kr.

Naturvårdsverkets behov av ytterligare medel för tiden den 1 januari—den 30 juni 1972 för den verksamhet som enligt förslaget förs över från folkhälsoinstitutet beräknar jag till 1 940 000 kr. Vid beräkningen har jag utgått från följande fördelning på utgiftsslag m. m.

Avlöningar	1 136 000
Sjukvård	4 000
Rescersättningar	24 000
Därav utrikes resor	(5 000)
Resor som ersätts av uppdragsgivare	3 000
Lokalkostnader	108 000
Expenser	350 000
Information	18 000
Uppdragsverksamhet	15 000
Lönekostnadspålägg	282 000
	1 940 000

Medlen för bl. a. avlöningar har beräknats med ledning av det antal tjänster som nu finns inrättade för ändamålet vid statens institut för folkhälsan.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan m. m.* för budgetåret 1971/72 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 7 813 000 kr.

Bil. 11 G 1. Veterinärstyrelsen m. m.

1969/70 Utgift	13 078 493
1970/71 Anslag	13 147 000
1971/72 Förslag	2 464 000

¹ Anslaget Veterinärstyrelsen.

I avvaktan på statsmakternas ställningstagande till livsmedelsstadgekommitténs betänkande har veterinärstyrelsen avstått från att i anslagsframställningen för budgetåret 1971/72 begära sådana nya tjänster eller andra nyordningar som har samband med livsmedelsstadgekommitténs förslag.

	1970/71	Beräknad ändring	
		Veterinär- styrelsen 1971/72	Dep.- chefen 1/7—31/12 1971
Personal			
Handläggande personal	24	+ 2	+ 1
Övrig personal	22	+ 2	—
	46	+ 4	+ 1

	1970/71	Beräknad ändring	
		Veterinär- styrelsen 1971/72	Dep.- chefen 1/7—31/12 1971
Anslag			
<i>Utgifter</i>			
Avlöningar	2 175 000	+ 214 000	—1 047 000
Sjukvård	4 000	+ 3 000	— 1 000
Reseersättningar	77 000	+ 24 000	— 35 000
Därav utrikes resor	(5 000)	(+ 5 000)	(— 1 000)
Engångsanvisning till utrikes resor	(—)	(+ 15 000)	(—)
Lokalkostnader	202 000	+ 4 000	— 99 000
Expenser	190 000	+ 99 000	— 62 000
Lönekostnadspålägg	495 000	+ 78 000	— 226 000
Undersökningskostnader	11 000	—	— 5 000
	3 154 000	+ 422 000	—1 475 000
<i>Uppbördsmedel</i>			
Försäljning av publikationer	7 000	—	— 3 000
Nettoutgift	3 147 000	+ 422 000	—1 472 000

Veterinärstyrelsen

1. Löne- och prisomräkning m. m. 124 000 kr.
2. För veterinärmedicinsk publikationsverksamhet, såvitt avser veterinärmedicinsk rådgivning behöver en tjänst som informatör inrättas. Tjänsten bör tas upp på veterinärstyrelsens stat men lokalmässigt placeras vid veterinärmedicinska anstaltens konsulentavdelning. Vidare bör veterinärstyrelsens anslag till veterinärmedicinsk publikationsverksamhet ökas (+ 110 000 kr.).
3. För hälsokontrollbyråns arbete i fråga om information, rådgivning och kursverksamhet behövs en byrådirektör (+ 76 000 kr.).
4. Medel behövs för att under minst tre månader kunna dubblera veterinärrådstjänsten på bl. a. hygienbyrån (+ 26 000 kr.).
5. Till följd av den ökande arbetsmängden inom styrelsens olika verksamhetsgrenar bör styrelsen förstärkas med en assistent och ett biträde (+ 67 000 kr.).

Departementschefen

Jag har i det föregående föreslagit att en ny central förvaltningsmyndighet för livsmedelsfrågor inrättas den 1 januari 1972. Förslaget innebär såvitt nu är i fråga att veterinärstyrelsens nuvarande verksamhet fortsätter intill den 1 januari 1972 varefter styrelsens allmänna byrå och hälsokontrollbyrå samt viss administrativ personal förs över till lantbruksstyrelsen. Fram till dess bör veterinärstyrelsen fortsätta sin verksamhet i huvudsak som hittills.

I samband med att veterinärstyrelsen upphör den 1 januari 1972 bör bl. a. följande tjänster vid styrelsen dras in nämligen en tjänst som gene-

raldirektör i Cp 5, tre tjänster som veterinärråd i Cp 1 och en tjänst som byråchef i Co 1.

Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t i prop. 1971: 1 (bil. 11 s. 71) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Veterinärstyrelsen för budgetåret 1971/72 beräkna ett förslagsanslag av 6 350 000 kr. Jag förordar nu att medel för bestridande av kostnaderna för *dels* veterinärstyrelsens verksamhet under tiden den 1 juli—den 31 december 1971, *dels* de uppgifter som därefter under nästa budgetår övertas av lantbruksstyrelsen anvisas under ett nytt förslagsanslag benämnt Veterinärstyrelsen m. m.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag medelsbehovet för veterinärstyrelsens verksamhet under tiden den 1 juli—den 31 december 1971 till 1 675 000 kr. Jag har därvid beräknat medel bl. a. för en tjänst som byrådirektör för informationsfrågor (2).

Vid lantbruksstyrelsen bör, som jag tidigare föreslagit i avvaktan på statskontorets översyn av styrelsens organisation provisoriskt inrättas en särskild avdelning för veterinära frågor. Vid denna bör inrättas en extra tjänst som chef för avdelningen. Det ankommer på Kungl. Maj:t att inrätta denna tjänst. Härutöver bör inrättas två extra ordinarie tjänster för chef för byrå. Chefen för avdelningen bör samtidigt vara chef för en av byråerna inom dennes avdelning.

Lantbruksstyrelsens behov av ytterligare medel för tiden den 1 januari—den 30 juni 1972 för den verksamhet som enligt förslaget förs över från veterinärstyrelsen beräknar jag till 789 000 kr. Vid beräkningen har jag utgått från följande fördelning på utgiftsslag m. m.

Avlöningar	518 000
Sjukvård	2 000
Rescersättningar	12 000
Därav utrikes resor	(2 000)
Lokalkostnader	50 000
Expenser	85 000
Därav veterinärmedicinsk publikationsverksamhet	(25 000)
Lönekostnadspålägg	123 000
Undersökningskostnader	2 000
	792 000
Uppbördsmedel	3 000
	Nettoutgift 789 000

Medlen för bl. a. avlöningar har beräknats med ledning av det antal tjänster som för budgetåret 1971/72 finns inrättade för ändamålet vid veterinärstyrelsen.

I prop. 1971: 1 (bil. 11 s. 72) har för budgetåret 1971/72 föreslagits att 20 088 000 kr. anvisas under anslaget G 3. Veterinärstaten för sådana arbetsuppgifter som enligt mina förslag i det föregående den 1

januari 1972 skall föras över till lantbruksstyrelsen, livsmedelsverket och länsstyrelserna. Jag avser att återkomma till Kungl. Maj:t med förslag om att nämnda myndigheter får disponera viss del av medlen under ifrågavarande anslag för sin verksamhet under tiden den 1 januari—den 30 juni 1972.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- 1) bemyndiga Kungl. Maj:t att vid lantbruksstyrelsen den 1 januari 1972 inrätta två extra ordinarie tjänster för chef för byrå,
- 2) till Veterinärstyrelsen m. m. för budgetåret 1971/72 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 464 000 kr.

G 15. Statens livsmedelsverk

Nytt anslag (förslag) 7 873 000

Jag har tidigare föreslagit att en ny central förvaltningsmyndighet för livsmedelsfrågor inrättas den 1 januari 1972. Enligt förslaget skall fr. o. m. samma tidpunkt en del av veterinärstyrelsens uppgifter föras över till lantbruksstyrelsen och en del av de uppgifter som nu ankommer på statens institut för folkhälsan t. v. ligga på naturvårdsverket. Återstående uppgifter för veterinärstyrelsen och statens institut för folkhälsan liksom nya uppgifter på livsmedelsområdet skall enligt förslaget fr. o. m. nämnda tidpunkt handhas av livsmedelsverket. Vissa begränsade uppgifter på livsmedelsområdet som nu ankommer på kommerskollegium och statens jordbruksnämnd föreslås också bli överförda till det nya verket vid nämnda tidpunkt.

Vid det nya verket bör för verkschefen inrättas en ordinarie tjänst med beteckningen p. Härutöver bör inrättas tre extra ordinarie tjänster för chef för avdelning och åtta extra ordinarie tjänster för chef för enhet.

Om den angivna personalorganisationen genomförs får livsmedelsverket 186 tjänster. Detta innebär en utökning av antalet tjänster med 34 i förhållande till de som f. n. finns vid statens institut för folkhälsan, veterinärstyrelsen, kommerskollegium och statens jordbruksnämnd för nuvarande arbetsuppgifter på livsmedelsområdet.

Beträffande avtalsbara anställnings- och arbetsvillkor avser jag att ge statens avtalsverk det förhandlingsuppdrag som behövs.

Kungl. Maj:t har i prop. 1971: 1 föreslagit att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1971/72 beräknas förslagsanslag till Statens institut för folkhälsan av 11 800 000 kr. och till Veterinärstyrelsen av 6 350 000 kr. För statens institut för folkhälsan

m. m. och för veterinärstyrelsen m. m. har jag i det föregående beräknat ett medelsbehov av 10 277 000 kr.

Livsmedelsverkets behov av medel för tiden den 1 januari—den 30 juni 1972 beräknar jag till sammanlagt 7 976 000 kr.

Vid beräkningen har jag utgått från följande fördelning på utgiftslag m. m.

Avlöningar	3 979 000
Sjukvård	12 000
Reseersättningar	115 000
Därav utrikes resor	(15 000)
Resor som ersätts av uppdragsgivare	5 000
Lokalkostnader	350 000
Expenser	767 000
Därav engångsutgifter	(100 000)
Därav representation	(4 000)
Databearbetning för vissa koststatundersökningar	72 000
Utrednings- och undersökningskostnader	979 000
Uppdragsverksamhet	30 000
Kursverksamhet	150 000
Informationsverksamhet	150 000
Utredningar och undersökningar vid andra institutioner	200 000
Teknisk expertis m. m. på det regionala planet	200 000
Lönekostnadspålägg	967 000
	7 976 000

Inkomster vid livsmedelsverket, som redovisas på driftbudgetens inkomstsida under uppbörd i statens verksamhet, beräknas till 700 000 kr.

I prop. 1971: 1 har i bil. 11 s. 31 för budgetåret 1971/72 under anslaget C 1. Statens jordbruksnämnd föreslagits att 122 000 kr. och i bil. 12 s. 16 under anslaget B 1. Kommerskollegium 84 000 kr. anvisas för sådana arbetsuppgifter som nu föreslås bli överförda till livsmedelsverket den 1 januari 1972. Jag avser att återkomma till Kungl. Maj:t med förslag om att 61 000 kr. av statens jordbruksnämnds anslag och 42 000 kr. av kommerskollegiums anslag får disponeras av livsmedelsverket under tiden den 1 januari—den 30 juni 1972.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- 1) bemyndiga Kungl. Maj:t att vid livsmedelsverket fr. o. m. den 1 januari 1972 inrätta en ordinarie tjänst för verksamhetschefen med beteckningen p., tre extra ordinarie tjänster för chef för avdelning samt åtta extra ordinarie tjänster för chef för enhet,
- 2) till Statens livsmedelsverk för budgetåret 1971/72 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 7 873 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar

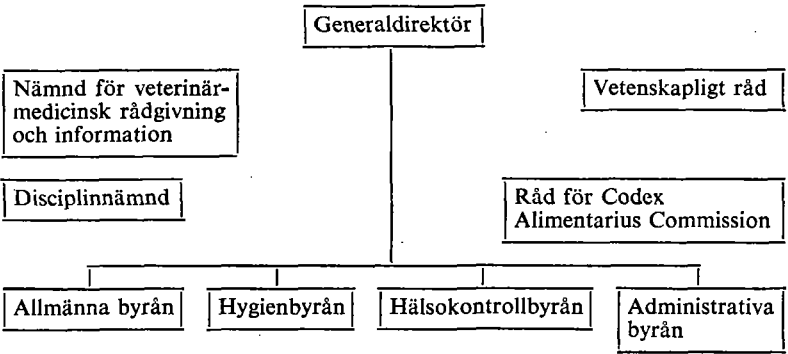
Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilaga 1

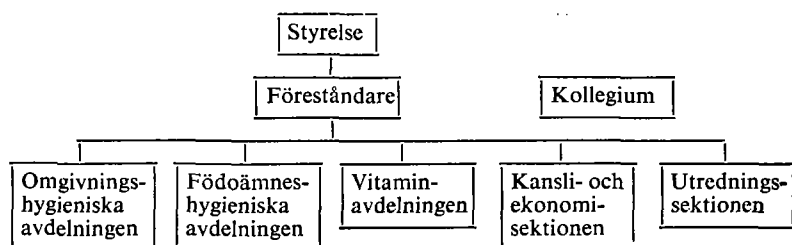
Organisationsplan för veterinärstyrelsen

	Handläggande personal	Övrig personal	Summa
Generaldirektör	1		1
Allmänna byrån	4	5	9
Hygienbyrån	9	4,5	13,5
Hälsokontrollbyrån	2	2	4
Administrativa byrån	8	10,5	18,5
Summa	24	22	46

Bilaga 2

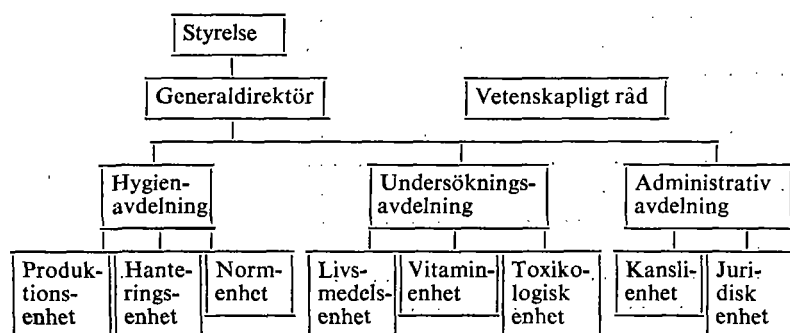
Organisationsplan för statens institut för folkhälsan

	Handläggande personal	Övrig personal	Summa
Föreståndare	(1)		(1)
Omgivningshygieniska avdelningen	15	31	46
Födoämneshygieniska avdelningen	15	48	63
Vitaminavdelningen	4	33	37
Kansli- och ekonomisektionen	2	30	32
Utredningssektionen	3	1	4
Summa	39	143	182

Bilaga 3

Departementschefens förslag till organisationsplan för statens livsmedelsverk

	Handläggande personal	Övrig personal	Summa
Generaldirektör	1		1
<i>Hygienavdelningen</i>	1		1
Produktionsenheten	6	6	12
Hanteringsenheten	7	5	12
Normenheten	7	2	9
	21	13	34
<i>Undersökningsavdelningen</i>	1		1
Livsmedelsenheten	16	46	62
Vitaminenheten	5	33	38
Toxikologiska enheten	4	6	10
	26	85	111
<i>Administrativa avdelningen</i>	1		1
Kanslienheten	6	22	28
Juridiska enheten	4	7	11
Summa	59	127	186

Innehållsförteckning	Sid.
Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Inledning	2
Nuvarande förhållanden	4
Central organisation	4
Regional organisation	6
Lokal organisation	6
Livsmedelsstadgekommitténs förslag	7
Central organisation	7
Regional organisation	14
Lokal organisation	15
Remissyttranden	17
Central organisation	17
Regional organisation	29
Lokal organisation	32
Departementschefen	34
Central organisation	34
Regional organisation	44
Lokal organisation	46
Hemställan	48
Anslagsfrågor för budgetåret 1971/72	48
Statens institut för folkhälsan m. m.	48
Veterinärstyrelsen m. m.	51
Statens livsmedelsverk	54
Bilaga 1. Organisationsplan för veterinärstyrelsen	57
Bilaga 2. Organisationsplan för statens institut för folkhälsan	58
Bilaga 3. Departementschefens förslag till organisationsplan för statens livsmedelsverk	59